

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Τεύχος 1ο
Αύγουστος 1986

**ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ
ΚΑΙ ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟΥ**

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Μορφωτικού Συλλόγου μας αρχίζει η έκδοση περιοδικού με τίτλο ΑΦΙΕΡΩΜΑ. Το περιοδικό θα λειτουργεί με ευθύνη του Δ.Σ. και την επιμέλεια του θα έχει η Συντακτική Επιτροπή (Σ.Ε.) που θα ορίζεται από το Δ.Σ. Τα άρθρα θα είναι επώνυμα και θα φέρουν την αποκλειστική ευθύνη του Συλλόγου.

Καλούμε όλους τους χωριανούς να στηρίζουν με την συμμετοχή τους την προσπάθεια αυτή του Συλλόγου μας.

Το Δ.Σ.

Σ.Σ. Τη Συντακτική Επιτροπή (Σ.Ε.) αποτελούν: Σοφός Σταμάτης, Καζούλης Βασίλης, Ζανεττούλλης Δημήτρης, Παπαβασιλείου Βασίλης.

Η ταυτότητά μας

Είναι γεγονός πια η έκδοση του πρώτου φύλλου του περιοδικού του Μορφωτικού Συλλόγου μας με τίτλο ΑΦΙΕΡΩΜΑ.

Αν θέλουμε να δώσουμε επιγραμματικά την ταυτότητα του περιοδικού μας θα μπορούσαμε να πούμε τα παρακάτω.

- Πρωταρχικός σκοπός του περιοδικού θα είναι η δυνατότητα καθενός από μας να εκφρασθεί, τόσο για τα προβλήματα που απασχολούν το χωριό μας, όσο και για θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος.

- Το περιοδικό φιλοδοξεί να αποτελέσει τον αγωγό επικοινωνίας ανάμεσα στο χωριό και στους ξενιτεμένους μας, με τη δημοσίευση ειδήσεων από την καθημερινή ζωή του χωριού μας, αλλά και από τη ζωή των χωριανών μας στο εξωτερικό.

- Η επισήμανση μέσα από τις στήλες του περιοδικού καυτών προβλημάτων του χωριού, που θα δίνει το ερέθισμα για τη λύση τους.

- Θα γίνει προσπάθεια μέσα από τις στήλες του να

διασωθεί η πνευματική και πολιτιστική κληρονομιά του χωριού μας, με αναφορά σε ήθη, έθιμα, παραδόσεις που έχουν ξεχαστεί ή κινδυνεύουν να ξεχαστούν, και μ' αυτόν τον τρόπο να μεταδοθούν στις γενιές που έρχονται. Πέρα απ' αυτό θα δοθεί η δυνατότητα σε συγχωριανούς μας που έχουν ταλέντο σε διάφορους τομείς, να το αξιοποιήσουν και να το προβάλλουν, παρουσιάζοντας τη δουλειά τους μέσα απ' το περιοδικό. (Ποίηση, λογοτεχνία, φωτογραφία κλπ.).

Ίσως οι φιλοδοξίες μας να είναι μεγάλες. Φιλοδοξώντας όμως για κάτι μεγάλο ελπίζουμε να καταφέρουμε έστω κάτι μικρό, αρκεί αυτό να έχει καλό αποτέλεσμα για όλους μας.

Είμαστε ανοικτοί για κάθε καλή σκέψη που θα βελτιώσει την ποιότητα του περιοδικού μας και περιμένουμε τη συνεργασία σας, δίνοντάς μας τη δική σας φαντασία είτε με άρθρα, είτε με υποδείξεις που θα μας βοηθήσουν.

Τελειώνοντας, ζητάμε την επιείκεια σας για τυχόν λάθη ή παραλείψεις, δίνοντάς μας έτσι το κουράγιο να συνεχίσουμε την προσπάθεια που αρχίσαμε.

Σ.Ε.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Περιοδική έκδοση του Μορφωτικού & Εξωραϊστικού συλλόγου Ασκληπείου - Ρόδου
Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο Σταμάτης Σοφός Ασκληπείο - Ρόδος

Διόρθωση και Επιμέλεια Σταμάτης Σοφός

Εκτύπωση: «ΤΥΠΟΣ 35» Ηλίας Άρχοντας - Αθ. Φλώρος Βαλτετσίου 35 - Τηλ.: 3613914

Η σημερινή κατάσταση των νέων του χωριού μας

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο —γιατί ειπώθηκε πολλές φορές ως τώρα— ότι τα νιάτα είναι ο θεματοφύλακας κάθε χώρας. Τα νιάτα αποτελούν, το δέκτη των καινούργιων ιδεών από τη μια πλευρά, και το φορέα των παλιών από την άλλη είναι ο συνδετικός κρίκος του παρελθόντος και του μέλλοντος. Όμως τα νιάτα μιας χώρας λ.χ. της Ελλάδας —είναι όλοι οι νέοι και νέες κάθε πόλης μικρής ή μεγάλης— κάθε χωριού, όσο μικρού κι ασήμαντου κι αν είναι. Ένα τέτοιο χωριό είναι το Ασκληπειό παραδοσιακό, φιλόξενο και προοδευτικό. Καύχημα και καμάρι, του χωριού είναι η νεολαία. Αυτή τη στιγμή οι νέοι και νέες του χωριού μας είναι γύρω στους 70 από ηλικίας 16 χρονών μέχρι και 30. Οι περισσότεροι απ' αυτούς έχουν τελειώσει εξατάξιο Γυμνάσιο και εργάζονται σε κρατικές υπηρεσίες, άλλοι σε τουριστικές ή βιοτεχνικές επιχειρήσεις. Αρκετοί φοιτούν τώρα σε πανεπιστημιακές σχολές και πτυχιούχοι εργάζονται σε διάφορες δημόσιες υπηρεσίες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις ή είναι διορισμένοι σε διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Άλλοι παρακολουθούν καθήκοντα σε επαγγελματικές σχολές. Κι άλλοι είναι μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων. Αρκετοί έχουν τελειώσει το δημοτικό και είναι εφοδιασμένοι με κάποιο βιοποριστικό επάγγελμα. Η μόρφωση των νέων του χωριού μας έφθασε σε καταπληκτικό ποσοστό του 70% κάτι που δεν έγινε ποτέ στην ιστορία του, μα ούτε σε κανένα άλλο χωριό της Ρόδου, ίσως και ολόκληρου του Ελλαδικού χώρου. Το στόλισμα όμως της νεολαίας μας είναι η ανθρωπιά, η ευγένεια, και η ειλικρίνεια. Δεν είναι μόνο αυτά τα προτερήματά τους υπάρχουν και άλλα... κι άλλα πολλά. Είναι η συνέπεια, η υπευθυνότητα, η αλληλοϋποστήριξη και η αλληλοβοήθεια. Απόγονοι καλών και εργατικών ανθρώπων, (όπως ήταν ανέκαθεν οι χθεςινοί και σημερινοί Ασκληπεινοί) φέρνουν μέσα τους όλα τα γνωρίσματα του καλού κι αγαθού ανθρώπου όπως τον ήθελαν οι αρχαίοι Έλληνες. Μια τέτοια νεολαία έχει το δικαίωμα νομίζω να παίρνει μέρος σε όλες τις εκδηλώσεις του χωριού. Μέσα στο αίμα τους τρέχει πνεύμα ζωντανό και φιλοπρόοδο. Κι όχι μόνο παίρνει μέρος σε όλες τις εκδηλώσεις που αφορούν την πρόοδο και το ανέβασμα του χωριού αλλά πρωτοστατεί, βρίσκεται στην πρώτη γραμμή. Οι νέοι των γειτονικών χωριών όπως άλλωστε και οι ίδιοι ομολογούν, θαυμάζουν και απορούν για το πως δημιουργήθηκε τέτοιο, κλίμα ανάμεσα στους νέους. Με τις συχνές τους επισκέψεις μας το αποδεικνύουν θέλω να πιστεύω ότι το προσόν που ανεβάζει τη νεολαία μας ψηλά και την κάνει ασύγκριτη είναι η χειραφετημένη ελευθερία. Μια ελευ-

θερία εκλαϊκευμένη, που επιτρέπει στους νέους και στις νέες να συναντιούνται στους χορούς, στα πάρτι, στα μπάνια στα μοναστήρια και οπουδήποτε αλλού. Στις συναντήσεις αυτές συζητούν άνετα μεταξύ τους, και βρίσκουν τις πιο λογικές λύσεις στα καυτά προβλήματα που τους απασχολούν. Στις ομαδικές αυτές συγκεντρώσεις που είναι σχεδόν καθημερινές, τα Χριστούγεννα, το Πάσχα και το Καλοκαίρι (που μαζεύονται όλοι στο χωριό) γνωρίζονται καλύτερα και αναπτύσσεται μεταξύ τους το αίσθημα της οικειότητας, και του προστατευτισμού. Είναι σίγουρο ότι οι συγκεντρώσεις αυτές φέρνουν τη σύμπνοια, την αγάπη και τον αλληλοσεβασμό. Προσωπική μου άποψη είναι πως αυτές οι συγκεντρώσεις δίνουν μια διέξοδο στα τεράστια και πολυσύνθετα προβλήματά τους, και έτσι δε συναντούμε κρούσματα ανηθικότητας. Οι σχέσεις των νέων είναι παραδεκτές από όλους μας με τον τρόπο που δημιουργούνται και συνεχίζονται. Το θέμα για τη νεολαία είναι ανεξάντλητο. Δεν είναι δυνατόν να σκιαγραφηθεί μέσα σε τόσες λίγες γραμμές. Έχει και άλλες - και άλλες δομές το όλο θέμα. Τελειώνοντας θέλω χωρίς καμιά αμφιβολία να τονίσω, για άλλη μια φορά, πως η νεολαία μας είναι σωστή, καλή και ακέραιη. Υπάρχει κανείς που να έχει αντίθετη άποψη; Ασφαλώς κανένας από τους χωριανούς δε αμφιβάλλει, γιατί όλοι μας την βλέπουμε, τη χαιρόμαστε και την αγαπάμε. Της ευχόμαστε να ζήσει και να ευτυχήσει.

Αλέξης Πλαστρούγγης

Το σχολείο μας κινδυνεύει να κλείσει

Ένα σοβαρό πρόβλημα που απασχολεί τους κατοίκους του χωριού μας. Το πρόβλημα αυτό παίρνει μεγάλες διαστάσεις αν σκεφτούμε ότι τα παιδιά που πρόκειται να μπουν στο Σχολείο μας στην επόμενη πενταετία, μετριούνται στα δάχτυλα του ενός χεριού. Σήμερα έχουμε οκτώ μαθητές και ο αριθμός συνεχώς μειώνεται σε ρυθμό φθίνουσας αριθμητικής προόδου. Ήταν όμως έτσι πάντα; Το Σχολικό έτος 1949 - 50, είχαμε 77 μαθητές, το 1956 - 57, 114 μαθητές, το 1959 - 60, 96 μαθητές, το 1969 - 70, 36 μαθητές και σήμερα 8.

Το πρόβλημα εντοπίζεται στο ότι οι νέοι του χωριού μας, ιδίως τα νέα ζευγάρια δε μένουν στο χωριό. Όλοι έχουν στραφεί στα ξενοδοχειακά επαγγέλματα. Κι αν κάποιος θέλει να κάνει το γεωργό στο χωριό του λείπουν πολλά και κυρίως ψυχαγωγία που σχεδόν δεν υπάρχει καθόλου στο χωριό.

Βέβαια υπάρχει ο προγραμματισμός της πολιτείας για την ίδρυση Σχολικών Κέντρων και τη σύμπτυξη των μικρών Σχολείων σ' ένα μεγαλύτερο, με τη μεταφορά των παιδιών με σχολικά λεωφορεία σ' αυτά. Δημιουργούνται όμως άλλα προβλήματα με τη λύση αυτή. Η μικρή ηλικία των παιδιών του Δημοτικού Σχολείου και το στήσιμο των παιδιών πριν και μετά το τέλος των μαθημάτων τους χειμερινούς μήνες θα είναι δυσβάσταχτο για τα παιδιά των μικρών τάξεων. Έτσι κι αυτή η λύση δεν είναι τέλεια αν και είναι η μόνη που μπορεί να ορθοποδήσει.

Ήδη όμως τα δύο τελευταία χρόνια μερικοί νέοι εγκαταλείπουν την πόλη κι έρχονται στο χωριό. Αν τελικά γίνουν πραγματικότητα οι οραματισμοί και οι προβλέψεις της Πολιτείας, κι αν μπορέσει ν' αξιοποιηθεί τουριστικά η πεντάμορφη παραλία μας, κι να βρισκόταν κάποια φόρμουλα για την καλύτερη ψυχαγωγία των νέων του χωριού μας, τότε ίσως να άναβε το πράσινο φως για την επιστροφή κι άλλων νέων ζευγαριών και θα δινόταν λύση στο πρόβλημα αυτό.

Μιχαήλ Στούπος

Δυνατά και ευτυχισμένα παιδιά

Είναι καθοριστικός ο ρόλος του οικογενειακού περιβάλλοντος για το παιδί στα πρώτα χρόνια του και αυτό γιατί είναι το πρώτο περιβάλλον που γνωρίζει. Η κάλυψη των βιολογικών αναγκών, καθώς και οι κατευθύνσεις που δίνει η οικογένεια τότε το παιδί να έρθει σε άμεση σχέση με την πραγματικότητα, να γνωρίσει τον κόσμο, τα αντικείμενα, και τους ανθρώπους είναι ένας από τους πιο σκοπούς της οικογένειας. Δίπλα στον πατέρα και στη μητέρα το παιδί θα φτιάξει τους πρώτους συναισθηματικούς δεσμούς. Από τη στάση και την παρακολούθησή τους το παιδί θα μάθει να εκφράζεται, να γνωρίζει, να συνεννοείται, και τέλος να γίνεται δημιουργικό. Αναφέραμε μερικούς από τους λόγους που κάνουν το φέρσιμο των γονιών και την κατάσταση που επικρατεί μέσα στο σπίτι να έχουν τόσο τεράστια σημασία. Ξέρουμε ακόμα ότι ένα παιδί γνωρίζει τον κόσμο του μιμούμενο τους μεγάλους. Καταλαβαίνουμε λοιπόν πολύ εύκολα πόσο μεγάλη σημασία έχει ο τρόπος μας και η στάση μας, τα λόγια και οι κουβέντες μας γενικά όλη η συμπεριφορά μας απέναντι στο παιδί. Το παιδί χρειάζεται αγάπη στοργή και ασφάλεια. Μη σας φένεται παράξενο, από μωρό αρχίζει και καταλαβαίνει. Πρέπει να του δώσουμε το χαμόγελό μας, τον ήρεμο τρόπο μας όταν το ταΐζουμε ή το ντύνουμε ή το αλλάζουμε. Έχει ανάγκη από την τρυφεράδα της αγκαλιάς μας. Το παιδί ζητά και θέλει την αγάπη μας χωρίς όρους. Αυτή μας η αγάπη του δείχνει ότι δεχόμαστε όπως είναι και ότι προσπαθούμε βοηθώντας το ν' αναπτυχθεί σαν ξεχωριστό άτομο από μας.

Έχει ανάγκη το παιδί να μεγαλώσει και να πάρει τα χρόνια του μέσα σε μια ατμόσφαιρα που θα του δώσει την αίσθηση της ασφάλειας. Με ποιο άλλο τρόπο θα αποκτήσει εμπιστοσύνη στον εαυτό του και στις ικανότητές του; Χρειάζεται μια σχετική και πειθαρχημένη ανεξαρτησία και ενθάρρυνση. Όλες αυτές οι προειδοποιήσεις (μη θα καείς), (μη θα το σπάσεις), (μη θα πέσεις), (μη θα χτυπήσεις) και γενικά οι απειλές και οι απαγορεύσεις που έχει απέναντί του το παιδί από τη στιγμή που θα σταθεί στα πόδια του, πολλές φορές το αναγκάζει όταν πια θα έχει μεγαλώσει και θα πρέπει να κάνει ορισμένα πράγματα, να μη δέχεται καμιά συνεργασία. Το νήπιο είναι απαραίτητο να ενεργεί από μόνο του γιατί μ' αυτό τον τρόπο θα γνωρίσει τον κόσμο που τον περιβάλλει. Υποχρέωσή μας είναι να το επιτηρούμε χωρίς όμως να μπερδεύομαστε συνέχεια στις ιδιωτικές του δραστηριότητες. Πρέπει όμως να του μάθουμε όλους τους κανόνες που είναι απαραίτητα για τη σωματική του ασφάλεια και ακεραιότητα.

Ακόμα και να μας τύχει να τρυπήσει λίγο το χέρι του στην άκρη της βελόνας ή να πέσει από την καρέκλα και να χτυπήσει λίγο δε θα πρέπει να μας πειράξει. Δεν πρέπει με κανένα τρόπο να πανικοβληθούμε, είναι άλλωστε και αυτός ένας τρόπος για να μάθει. Δίπλα σε όλα χρειάζεται ενθάρρυνση. Πρέπει να του επιτρέπουμε να παίρνει πρωτοβουλία γιατί μόνο έτσι θα κερδίσει την αυτοπεποίθηση που χρειάζεται με αποτέλεσμα να προσπαθεί συνέχεια για κάτι καλύτερο. Κάτι που θα έπρεπε να γίνεται σε όλες τις οικογένειες είναι η σταθερή και ομοιόμορφη συμπεριφορά των γονιών, που είναι και απαραίτητη προϋπόθεση για μια σωστή ανατροφή των παιδιών επειδή θέτει τις βάσεις μέσα στις οποίες μπορούν να κινηθούν και να νοιώσουν σιγουριά. Κάποιο παιδί όμως είναι δυνατόν να κάνει αταξίες φασαρίες και λάθη. Εμείς θα πρέπει να επιμείνουμε σα γονείς με σταθερότητά στους περιορισμούς με ένα τρόπο που θα του δώσει να καταλάβει ότι δεν πρέπει να το ξανακάνει. Εδώ όμως είναι απαραίτητο να κάνουμε μια παρένθεση και να

Είμαστε ακόμη δεμένοι με την Εκκλησία;

Πριν μπω στο θέμα που η αρμοδία Επιτροπή της εκδόσεως τοπικού περιοδικού μου ανέθεσε σκόπιμο θεώρησα να κάνω μίαν αναδρομή στο παρελθόν, γύρω από την ιστορική θέση του χωριού μας Ασκληπείου και των κειμηλίων αυτού, που το περιστοιχίζουν.

Το χωριό μας το Ασκληπιό, «Ασκληπιείον», βρίσκεται στη Νοτιοδυτική πλευρά της Ν. Ρόδου, κτισμένο πάνω.

Φαίνεται ότι αντικατέστησε τον οικισμό που υπήρχε μέχρι τα παλαιοχριστιανικά χρόνια στο Κιοτάρι.

Το κάστρο που στεφανώνει το λόφο πάνω απ' το χωριό στη μορφή που τό 'χουμε τώρα, χρονολογείται στο 1473 από μια πλάκα μαρμαρένια που ήταν εντοιχισμένη στην πύλη του.

Ανεκτίμητο κειμήλιο για το χωριό είναι ο αρχαιότατος Ιερός Ναός του, τιμώμενος στην Κοίμηση της Παναγίας χρονολογούμενος από τον 11ο αιώνα, με αγιογραφίες Παλαιάς και Καινής Διαθήκης, βυζαντινού ρυθμού, κτισμένος σε σχήμα σταυρού. Το κειμήλιο τούτο, η κατανυκτικότης την οποίαν αισθάνεται κάθε νέος επισκέπτης, αντανakλά στην Ιερότητα των αγνών χριστιανικών αισθημάτων των κατοίκων του χωριού οι οποίοι τόσο ευλαβικά είναι προσηλωμένοι και δεμένοι μαζί του. Οι φιλόθρησκοι και φιλακόλουθοι κάτοικοι του χωριού, είναι τόσο συνδεδεμένοι με την ιερότητα του Ναού, που ανελλιπώς και ανεπηρέαστος «παρά τας αντιεκκλησιαστικές διαθέσεις του σημερινού ανθρώπου» συνεχίζουν άπαντας τας προς την εκκλησίαν χριστιανικές υποχρεώσεις των, και την τήρηση παντός άλλου παλαιού εθίμου. Η νεολαία, και κάθε άλλη ηλικία του Ασκληπείου είναι δεμένοι με την εκκλησία, με την μαρτυρία των κάτωθι επικρατούντων συνηθειών.

1ον Διατηρείται ως επί το πλείστον αμείωτο το ενδιαφέρον κάθε οικογένειας «που σ' αυτό ανήκουν σχεδόν τα 3/4 του χωριού» να γιορτάσει τη γιορτή αφιερωμένη σε κάποιο Άγιο προσφέροντας τα δώρα της μετ' αρτοκλασίας.

2ον Εκ του ενδιαφέροντος το οποίον παρατηρείται κατά τα μεγάλες εορτάς, Χριστούγεννα - Πάσχα κλπ. εις το εκκλησίασμα, αλλά και εις την τήρηση και εφαρμογή ορισμένων παλαιών εθίμων, γύρω από την εκκλησία.

Ο εκκλησιασμός των κατοίκων είναι σχεδόν τακτικός, και δε διαφέρει από τα συναισθήματα των προγόνων μας που γύρω απ' αυτόν «το Ναό» εκτός από τον καθαγιασμό των πιστών έβρισκαν τη χαρά, και την εκδήλωση της αγάπης αναμεταξύ τους. Τα νιάτα, οι νέες, οι νέοι μας δεν υστερούν στο ενδιαφέρον τους για τον Ιερό Ναό, αλλά παντοιοτρόπως εκδηλώνουν την αγάπη τους, και την

πούμε ότι διαφορετική είναι η έκφραση (δε μου αρέσει και πολύ αυτό που κάνεις) από το (δε σ' αγαπώ για αυτό που κάνεις). Αν οι γονείς αποκτήσουν μια ομοιόμορφη συμπεριφορά τότε είναι σίγουρο πως το παιδί μεγαλώνει βαδίζοντας πάνω σε στεραιές βάσεις. Σε αντίθεση με όσα είπαμε όλες αυτές οι απειλές, το ξύλο, και οι προσβολές δε θα μας προσφέρουν τίποτα το ουσιαστικό γιατί ενώ έχουν στιγμιαίο αποτέλεσμα και σταματούν από την κακή πράξη το παιδί εκείνη τη στιγμή, συνήθως έχουν σαν αποτέλεσμα μια βίαιη αντίδραση του παιδιού και την επανάληψη της ίδια πράξης μια άλλη φορά. Τι γίνεται όμως στην αντίθετη περίπτωση, όταν δηλαδή ένα παιδί παραχαϊδεύεται ή υπερπροστατεύεται. Αυτά και τα δυο μαζί έχουν άσχημες και καταστροφικές επιδράσεις πάνω στα παιδιά, γιατί τα κάνουν να μένουν σε όλη τους τη ζωή εξαρτημένα από τους γονείς τους και πολύ αδύναμα μη μπορώντας να αναλάβουν με δική τους πρωτοβουλία κάτι υπεύθυνο ή αντίθετα κακομαθημένα και απαιτητικά απέναντι στους άλλους ανθρώπους.

Ζαννετούλλης Δημήτρης.

αφοσίωσή τους προς αδελφούς. Όχι όμως τακτικόν Εκκλησιασμόν. Εκκλησιάζονται όσο μπορούν και τους είναι δυνατό, «γιατί δε μένουν πάντα στο χωριό» και η προσπάθειά τους να τηρήσουν άπαντα τα παλαιά ήθη και έθιμα, είναι αρραγής και παραδειγματική. Επί παραδείγματι την εορτή των Φώτων. Μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας και του καθαγιασμού των υδάτων, νέες και νέοι, περιμένουν τον παπά, να αναπαυθεί λίγο για να σηκώσουν τις Άγιες Εικόνες και να περιοδεύσουν όλο το χωριό προς καθαγιασμό όλων των σπιτιών.

Καθ' άπασαν την εβδομάδα των παθών του Κυρίου που ο Ναός είναι κατάμεστος από το Εκκλησίασμα, των χριστιανών του χωριού, δεν υστερούν οι νέες και νέοι μας.

Συγκινητική παρουσιάζεται η εικόνα της ακολουθίας, το βράδι της Αγίας και Μεγάλης Παρασκευής, κατά την ιερή στιγμή των εγκωμίων, όπου νέες και νέοι μαζί με τους μαθητάς του σχολείου χωρισμένοι σε 3 - 4 ομάδες ψάλλουν αυτά.

Εις τούτο δε, δεν παραλείπω να τονίσω ότι λαμβάνει σχεδόν μέρος όλο το εκκλησίασμα, από το μικρό παιδί, μέχρι το γέρο και τη γριά. Η περιφορά δε του Επιταφίου γύρω από τας τέσσαρας γωνίας του χωριού, συνοδεύει πάντοτε με νέες και νέους, και ψάλλοντας τους αρμόδιους εκκλησιαστικούς ύμνους, παρουσιάζει την πραγματική ιερότητα της στιγμής, και συναισθάνεται κανείς ότι επικοινωνεί, με το Θεό, και ότι ενώνεται ο Ουρανός με τη γη.

Μετά το πέρας της περιφοράς του Επιταφίου της επιστροφής αυτού εις τον Ιερό Ναό, και της τοποθετήσεως αυτού εις το μέσον, όλη η συνοδεία καθισμένη γύρω στα

θρονιά, ψάλλουν το μυρολόϊ σήμεραν μαύρος ουρανός κλπ. έως αργά το πρωί. Την επομένη, Μέγα Σάββατο το πρωί, παρά την αγρυπνία τους, δεν αδιαφορούν να ξυπνήσουν πολύ ενωρίς, να ρθούν στην εκκλησία, να παρακολουθήσουν τον Εσπερινό και τη Θεία Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου, και να κτυπήσουν το θρονιά την ώρα που ο παπάς ψάλλει το Ανάστα ο Θεός κλπ. κατά το επικρατούν έθιμο. Γεγονός που αισθάνεται κανείς την αγιότητα της στιγμής, και το πραγματικό πιστεύω της Ανάστασης του Χριστού. Ο δε Λειτουργός Ιερός παντοειτρόπως προσπαθεί να παρατείνει τη διάρκεια της Θ. Λειτουργίας, για να μη λείψει κανείς.

Εύχομαι και θέλω να πιστεύω ότι η χαρά που υπάρχει στη ψυχή κάθε Χριστιανού τη μέρα της Ανάστασης να το συνοδεύει κάθε στιγμή.

Παπα-Σταμάτης

Τραγούδι του Λαζάρου

Τότε ο Χριστός δακρίζει και τον Άδη φοβερίζει:
Άδη τάρταρε και χάρο Λάζαρο θε να σου πάρω.
Δεύρο έξω Λάζαρέ μου φίλε και αγαπητέ μου.
Πες μας Λάζαρε τι είδες εις τον Άδη που επήγες.
**ΕΙΔΑ ΦΟΒΟΥΣ ΕΙΔΑ ΤΡΟΜΟΥΣ ΕΙΔΑ ΒΑΣΑΝΑ
ΚΑΙ ΠΟΝΟΥΣ ΔΩΣΤΕ ΜΟΥ ΛΙΓΟ ΝΕΡΑΚΙ
ΝΑ ΞΕΠΛΥΝΩ ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΙ
ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΜΟΥ ΤΩΝ ΧΕΙΛΕΩΝ
ΜΗ ΜΕ ΡΩΤΑΤΕ ΠΛΕΟΝ.**

Του χρόνου πάλι θάρθουμε με υγεία να σας βρούμε
στους οίκους σας χαρούμενοι το Λάζαρο να πούμε.

Σήμεραν έρχεται ο Χριστός ο επουράνιος Θεός,
εν τη πόλει Βυθανία Μάρθα κλαίει και Μαρία.
Λάζαρο τον αδελφό τους και πολύ αγαπητό τους,
τρεις ημέρες τον θρηνούσαν και τον εμοιρολογούσαν.
Την ημέρα την Τετάρτη κίνησ' ο Χριστός για νάρθει
και εβγήκε η Μαρία έξω από τη Βυθανία.
Και εμπρός του, γόνυ κλίνει και τους πόδας του φιλεί.
Αν δεν ήσουν Χριστέ μου δε θα πέθαιναν' ο αδελφός μου.
Να και τώρα εγώ πιστεύω και καλότατα ηξεύρω,
πως εάν εσύ θελήσεις, και τον Άδη θα νικήσεις.
Λέγει πίστευε Μαρία άγομεν εις τα μνημεία.
Και παρενθείς ως ήρθασι τον τάφο του εδείξασι.

Λαϊκή ποίηση

Οι νέοι μας σ' ένα τραγούδι

Χίλιες ζωές, χίλιες καρδιές
μια γνώμη μια ιδέα.
Δεν ξεχωρίζει ο φτωχός, ο δικηγόρος ο γιατρός,
όλοι είναι μια παρέα.

Χίλιες φωνές, χίλιες καρδιές,
χίλια καλά ένας νέος.
Δίχως το μίσος τη φθορά
όλα τους είναι καθαρά
στη λεβεντιά ωραίος.

Χίλιες ζωές, χίλιες καρδιές
χίλια και παραπάνω.
Σ' ένα τραγούδι σ' ένα σκοπό
τις βάζω μέσα το μπορώ
υπερβολή δεν κάνω.

Να γράψω λόγια δύσκολα
στους νέους να ταιριάζουν
πλούσιος ένα και φτωχός
για όλους είναι ο χορός
ότανε διασκεδάζουν.

Δεν είν' μονάχα τ' Ασκληπιού
κι νέοι μας στα ξένα
δε θαύρεις τόση διαφορά
κι αυτό για μας είν' χαρά
π' δε λείπει από κανένα.

Δε θα τη βρεις τη διαφορά
σ' αυτούς πούναι στα ξένα
και να σπουδάσουν προσπαθούν
σπαταλούν χρόνο πολύ
για τον σκοπό τον ένα.

Παιδιά με κατανόηση
με θέληση μεγάλη
κοινός θαρρείς είν' ο σκοπός
να μην περάσει άλλος μπρος
σκοπό τους έχουν βάλει.

Θάτανε παράλειψη
μη θίξω ένα θέμα
κι αυτοί πούν' χωρίς σπουδή
σωστά μαντέψαν τη ζωή
σας λέω δεν είν' ψέμα.

Βασίλης Πέθακας

Ο Αγρότης

Είμαι ένας πραγματικός Αγρότης.
Μέσα σε μια σκληρή δουλειά
και στη γραμμή την πρώτη.
Έκαμα χέρια δυνατά
και σιδερένια νιότη
και τη ζωή και τη δουλειά γαπώτη.

Σας τ' ορκίζομαι στον Παρανημιώτη
κάθε μέρα στο χωράφι
να τ' οργώσω να το σπείρω
και να βλέπω στα κλαδάκια
τα λουδούδια γύρω - γύρω.

Κάθε μέρα που θα μεύρεις
στα βουνά και στα χωράφια
να τα σπέρνω κι ας τα τρώνε
οι κατσίκες και τ' αλάφια.

Αν με χάσεις που θα μεύρεις;
στα χωράφια κάθε μέρα
κόκκινα τα μάγουλά μου
απ' τον καθαρό αέρα.

Ως το βράδι να δουλέω
με χαρές και με τραγούδια
πότε - πότε να ξαπλώνω
μεσ' τα χόρτα στα λουλούδια.

Πρωί - πρωί σηκώνομαι
και στη δουλειά μου πάω
πολλές φορές που βιάζομαι
ξεχνάω και να φάω.

Πρωί - πρωί σηκώνομαι
να τρέξω να προλάβω
βραδιάζει κι είμαι νηστικός
ώσπου να καταλάβω.

Στις ντομάτες, στις πατάτες
να φυτέψω τα μπουστάνια
να πηγαίνουνε τη νύχτα
να τα κλέφτουνε τ' αλάνια.

Να ποτίζω τις πατάτες
να θιαφίζω τις ντομάτες
και να πάω να τις πουλήσω
για να φάν' οι μαυρομάτες.

Σας το λέω να σκεφτείτε
όχι να με λυπηθείτε
ο αγρότης σας τις φέρνει
τις ντομάτες εις τη Ρόδο
κοίταξε τα μάγουλά του
κόκκινα είν' σαν το Ρόδο

Ο αγρότης πάντα είναι
στη ζωή αδικημένος
από τη δουλειά στο σπίτι
πάντα στρέφει κουρασμένος.

Σύμφωνα που ζουν οι άλλοι
πάντα νοιώθει ξεχασμένος
σαν να είναι ξεπεσμένος
έμπλεξε με τα χωράφια
τι να πει ο καημένος.

Πρόσεξε τον τον αγρότη
βάλε ζάχαρι στα χείλη
μη ζητάς να του τα κάμεις
ότι να πουλά ρεζίλι.

Πρόσεξε τον αγρότη
τι παραγγελιά σου στέλνω,
όταν θα περνά που μπρος σου
να του βγάλεις το καπέλο.

Μες τη ζέστη μες το κρύο
μες τα χιόνια του χειμώνα
πότε - πότε να πομένει
και με το παπούτσι τ' όνα
να του βρέχει κι ο Θεός που πάνω.

Όσα φράγκα κι αν κερδίσει
δεν του φτάνουν για να ζήσει
όταν είναι στο χωράφι
κάθεται και λογαριάζει
δέκα χρόνια να δουλεύει
ένα σπίτι δε γοράζει.

Σαν αγρότη σε θυμάμαι
κείνα τα παλιά τα χρόνια
ένα μήνα με τα ζώα
ελωνεύγαμε στ' αλώνια.

Γύρου - γύρου με τα ζώα
με τα δυνατά μας χέρια
δεν ήταν να βγουν ακόμα
οι κομπίνες τα τραχτέρια.

Να πετάξουν τα δρεπάνια
και κόβουν τα μαχαίρια
να τραβάμε με τις σεντόνες
όπου πάμε χαμαλίκι
δε μπορώ να το ξεχάσω
το παλιό το ρεζιλίκι.

Το φαί μας κάθε βράδι
αλευρία και πηγούρι
άπλυτοι μέσ' τα χωράφια
με τη μουζουθιά στη μούρη.

Δε μπορώ να τα ξεχάσω
κείνα τα παλιά τα χρόνια
που φορούσαμε τη σκόλι
μπαλωμένα παντελόνια.

Δεν ξέρω τι να γράψω
να γεμίσω το βιβλίο
με τι τρόπο να εκφράσω
κείνον τον παλιό το βίο.

Πάντα κείνο που θυμούμαι
είχαμε χαρές και κέφια
μέσα σ' ένα χωριουδάκι
όλοι ζούσαν, σαν αδέρφια.

Μα τώρα ο εγωισμός
έγινε πρωτοβουλία
πίσω όμως απ' αυτόν
είναι η μελαγχολία.

Σίγουρα με τον εγωισμό
θε να καταστραφούμε
περνούμε που τον δρόμο μας
κι ανθρώπου δε μιλούμε.

Πολλές φορές το σκέφτομαι
τη νύχτα κι εν κοιμούμαι
πέντε λόγια που τα λέω
να τα καταλάβουν όλοι
τη ζωή μες το χωριό
να την κάμουμε περβόλι.

Όλα ταύτα έχουν σχέση
ο εγωισμός να πέσει
και ν' αλλάξουν οι τρόποι,
με χαρές και με τραγούδια
ζούσαν οι παλιοί άνθρωποι.

Όσα γράφω στο χαρτί μου
έχουνε μεγάλη σχέση
μα σε λίγο η ζωή μας
σε κανένα δε θ' αρέσει.

Να προσέξουν όσοι μπαίνουν
μέσα στου χωριού τη μέση
το μικρό μας χωριουδάκι
μην το κάνουν και πονέσει.

Το μικρό μας χωριουδάκι
πάντα ζούσε με τραγούδια
ελάτε όλοι, στις αυλές μας
να φυτέψουμε λουλούδια.

Θαρρενός Διακογεωργίου

Η Λυγερή

Η Σούσα ήταν λυγερή της Ρόδου το καμάρι
εγάπα τον Τσουρουφελή το πρώτο παληκάρι.
Εγάπα τον κι εγάπαντην χρονών δεκατεσσάρων
κι ο αδελφός της έλειπε στα ξένα για κουμπάρος.
Μιαν Κυριακή και μιαν αργιά στον ίσκιο εκαθόταν
με το τσεμπεράκι της τα δάκρυα εσφογγόταν.
Η μάνα της την ερωτά κι ο κύρης της της λέει:
Τι έχεις Σουσανίτσα μου και κάθεσαι και κλαίεις;
'Ονειρο πώδα μάνα μου πικρό φαρμακωμένο
πως ήρθε τ' αδελφάκι μου πόψε ξεσπαθωμένο.
Εσένα τ' αδερφάκι σου στα ξένα που γυρίζει
για τα θεριά το φάγανε
για άλλη καμιά το ρίζει.
'Όταν έκρασαν τα πουλιά κι οι πετεινοί λαλούσαν
εκούστηκε μια κουμπουριά ως την αυλή της Σούσας.
Σηκώστη κείνη κι άνοιξε βλέπει τον αδερφό της
κι από το φόβο τον πολύ εθάμπωσε το φως της.
Φέρε μου Σούσα μου νερό και διψασμένο είμαι
από το δρόμο τον πολύ μπαϊρδισμένο είμαι.
Πιάνει γυαλένιο μαστραπά και πάει να γεμίσει
νερό από τ' αμπέλι της κρύο από τη βρύση.
Το μαστραπά του έδινε το μαστραπά δεν πιάνει
με τ' άγριο μάτι τη θωρεί και ζάλη την επιάνει.
Ποιος είναι αυτό που κρίτεται στην κλίνη σ' από κάτω
πουτανariό μου τόκαμες κι εγώ επάτησά το.
Βγάζει το μαχαιράκι του με τ' αργυρό φυκάρι
και στο βυζί της το κουμπά και στην καρδιά της πάει.
Από την τόση ταραχή πούκαμε το κορμί της
εσείστηκε η κλίνη της κι ένοιωσε το πουλί της.
Από το χέρι την κρατεί στις μάνας της την παίρνει.
Σήκου μανούλα μ' άνοιξε που σούρθε νια καμάρι.
Σηκώθη κείνη κι άνοιξε και βλέπει την πληγή της
από το φόβο τον πολύ επιάστη η φωνή της.
Από το χέρι την κρατεί και στο γιατρό την παίρνει.
Γιατρέ μου γιάτρεψέ την της κόρης την πληγή της.
Αν είναι χίλια εκατό για χίλια πεντακόσια
τα δίνει ο Σουρουφελής κι ακόμα άλλα τόσα.
Πολλούς όπου εγιάτρεψα σπαθοκονταρεμένους
τέτοια αδελφομαχαιριά δεν είδα ο καημένος.
'Όταν εκράζαν τα πουλιά κι οι πετεινοί λαλούσαν
τότε εψυχομάχησε η καυμένη η Σούσα.
Για πείτε του Σουρουφελή να κτίσει μοναστήρι
να κάμει και στο μνήμο μου μια κρυσταλένια βρύση
ο πούχει λαύρα και καημό νάρχεται να πιεί να σβήσει.
Κούρτης Γιάννης

Παλιά όμορφα ξεχασμένα έθιμα

Σανιωτή, Μάγκιοι, Μαρία γκάλα - γκάλα, τρυγούδι, ζυώϊρος, το περβέρι, το κανταράκι, ο τραχανάς, το κρα, στις Μάντρες, οι αφάλιες, ο Μισεμός το μελεκόνι, το πιπέρι, το μπατίκι, η συρτη, το προικοσύμφωνο, το σπάσιμο του ροδιού κ.α.

Κάνουμε μια αναφορά στην πάλη έθιμα που τα περισ-

Σανιωτή

Τέλειωσαν οι γιορτές του καρναβαλιού και της Καθαρής Δευτέρας. Τα βιολιά, τα φλάουτα, οι λύρες και τα σαντούρια έπαψαν να σκορπίζουν τη χαρά με τις μελωδικές νότες τους.

Σταμάτησαν οι χοροί και τα γλέντια που σχεδόν κάθε Κυριακή έδιναν την ευκαιρία στους νέους να τραγουδήσουν στον έρωτα, που με τις πύρινες σαίτες του τους έχει πληγώσει ήδη από τα μικρά τους χρόνια.

Άρχισε η Μεγάλη Σαρακοστή, ο χρόνος της μετανοίας, της περιστολής της προσευχής και της νηστείας για εξαγνισμό και προετοιμασία προς υποδοχή της Μεγάλης Χριστιανικής Γιορτής, της Λαμπρής, που κούτσα - κούτσα κατά την παράδοση, θα φθάσει στο κάστρο κι αργότερα στην πανάρχαια εκκλησία του χωριού, στην αυλή της οποίας θα ξαναρχίσουν τα πανηγύρια, τα γλέντια, οι χαρές και τα τραγούδια.

Όμως ο χρόνος της Σαρακοστής είναι αρκετά μεγάλος. Οι ερωτευμένοι νέοι και νέες ανυπομονούν κι ένα μονάχα επιθυμούν. Να δουν την αγάπη τους, να της χαμογελάσουν και να νοιώσουν το βαθύ αναστεναγμό, τη φωτιά και την ερωτική λαύρα, που άθελα βγαίνει μεσά από τα σωτικά τους, και τους ενδυναμώνουν, τους αναπερώνουν το ηθικό τους κάμνουν να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τις λογιών - λογιών αντιξοότητες της ζωής. Κι αφού έπαψαν οι χοροί τα γλέντια οι λύρες και οι μαντινάδες που θεωρούνται σύνεργα του διαβόλου, με ποιο τρόπο οι νέοι θα δοκιμάσουν τις χαρές του έρωτα;

Γι αυτούς υπάρχει η Σανιδωτή.

Ελάτε στη Σανιδωτή! Φωνάζουν μέσα στη σιγαλιά της νύκτας των πέντε πρώτων Κυριακών της Μ. Σαρακοστής μερικοί νέοι που για ένδειξη θέλουν να πρωτοστατούν σε ότι κοινωνικό έθιμο. Και τη φωνή τους την παίρνει ο αέρας για να μη μεταφέρει σε όλες τις γωνιές του χωριού για να συγκινήσει και να γεμίσει από χαρά τις νεανικές καρδιές.

Σε λίγο το σπίτι του Λενιού Διακογιάννη, εδώ εγίνετο τις πιο πολλές φορές η σανιδωτή, είναι γεμάτο από χωριανούς κάθε ηλικίας.

Το σπίτι αυτό, καθώς μερικά άλλα παλαιού τύπου είχε ιδιόρρυθμο κατασκευή και επίπλωση. Ήτο μονοκατοικία. Η σκεπή του ήτο καμωμένη από ξύλινα δοκάρια (κορφάδια), κουταρίδια, φύλλα ροδοδάφνης λασπόχορ-

σότερα έχουν ξεχαστεί. Κάθε φορά θα αναφερόμαστε σε κάθε ένα απ' αυτά θυμίζοντας παλιές καλές μέρες για τους μεγάλους, αλλά και γνωρίζοντας στους νεότερους πως διασκέδαζαν τα παλιά χρόνια. Να λοιπόν τι ήταν η Σανιωτή.

τα και πατελιά. Το μεγάλο μοναδικό δωμάτιο του ήτο καμαρικό. Στο δεξί μέρος βρίσκετο η γωνιά και το τζάκι του. Απέναντι το πατάρι. Εδώ εκάθιζαν οι νέες και οι γυναίκες του χωριού. Πίσω από την καμάρα βρίσκονται το στρώμα και η άρεκλα (σιταποθήκη), στους πάγκους των οποίων κάθονται οι νέοι. Ένα διπλωμένο σχοινί περνιόταν ανάμεσα στα κορφάδια του σπιτιού, και στα άκρα του μια σανίδα μήκους 1,5 μ. περίπου, που εξέιχε περί τους 30 πόντους από το σχοινί.

Ο κάθε νέος με τη σειρά του προσκαλούσε για να κουνήσει τέσσερα κορίτσια, ανάμεσα στα οποία είχε προσχεδιάσει να βρίσκεται και η αγαπημένη του.

Τα δυο κορίτσια κάθονταν στο σανίδι και τα άλλα δυο στέκονταν όρθια στις άκρες, στα φτερά.

Στη συνέχεια λέγονταν τραγούδια.

1) Για τη σανιδωτή:

«Σανιδωτή κουνιάστρα μου σιγά το κούνισμα σου μη σκοτιστεί ο κουνιστής που στέκεται κοντά σου»

2) Για τον κουνιστή:

«Πες τε του και του κουνιστή ένα καλό τραγούδι που είναι λεβεντόπαιδο και τον ζηλεύουν ούλοι».

3) Ερωτικά και πονετικά ιδίως για τη νέα που λείπει το ταίρι της στα ξένα.

«Άμε το φεγγαράκι μου εκεί που ποσπερίζει πες του γλυκούς χαιρετισμούς που κείνη που γνωρίζει».

Στο τέλος εγίνετο η Συρτή:

Στο ένα άκρο του διπλωμένου σχοινιού εκάθιζε ένας νέος ενώ οι φίλοι του τραβώντας το άλλο άκρο, τον ανύψωναν μέχρι τη σκεπή. Τότε εγίνετο η κατωτέρω στοιχομυθία:

— Που θωρείς;

Στον ουρανό.

— Που κρατείς;

Στη μαύρη γη.

— Πόσους φούρνους παξιμάδια;

Εκατό.

— Αυγά;

Χίλια

Ποια (α)γαπάς;

Και ο νέος ήτο υποχρεωμένος να πει αυτή που αγαπά, που για το μικρό πληθυσμό του χωριού ήταν γνωστή σχεδόν σε όλους.

Έρηνια νειάτα! Πόσο γρήγορα περνάτε και πίσω δε γυρνάτε!

Γιάννης Κούρτης

Μια παλιά ιστορία

Του Χασάνη ο γκρεμμός

Του χασάνη ο γκρεμμός πήρε τ' όνομά του από τον απόγονο των γενιτσάρων Χασάνη ο οποίος κληρονόμησε το χωριό από τους προγόνους του που τους το είχε κάνει δώρο ο Σουλτάνος και μάλιστα στους Γενίτσαρους εκείνους που κυρίευσαν και τη Ρόδο. Δηλαδή σε κάθε γενίτσαρο αξιωματούχο που επέζησε έδωσε και κληρονομιά ένα κομμάτι της Ρόδου. Έτσι λοιπόν και οι πρόγονοί του Χασάνη πήραν και αυτοί το κομμάτι τους. Στο πέραςμα του χρόνου έφτασε και στον απόγονό του Χασάνη που ήταν και ο τελευταίος της οικογένειας. Αυτός ήταν ο Άρχοντας του Ασκληπείου που έλυne και έδενε. Εισέπραττε τους φόρους, ένα 10%, από κάθε τι, που οι κάτοικοι του χωριού μας ήταν υποχρεωμένοι να του οργώσουν, να του θερίσουν, να του σπείρουν, να του κλαδέψουν και γενικά να του φροντίσουν όλα τα κτήματα. Βέβαια αυτό γινότανε επειδή κανείς δε μπορούσε να του αρνηθεί τις υπηρεσίες του γιατί αυτομάτως καταδίκαιζε τον εαυτό του σε σφαγή. Σχεδόν όλοι οι χωριανοί μέσα τους ήταν στεναχωρημένοι πικραμένοι και προσπαθούσαν με κάθε τρόπο να αποφεύγουν τον τύρανο και να υπομένουν τη σκλαβιά. Όλα αυτά μέχρι οι απαιτήσεις του να γίνουν εξωφρενικές και δυσβάσταχτες. Ματαίωne γάμους, προκαλούσε το χριστιανικό συναίσθημα και με άλλες ανεπίτρεπτες ενέργειες προκαλούσε τους Ραγιάδες. Μια μέρα ο συγχωριανός μας Ζερβός δε μπόρεσε να ανεχτεί πια αυτά που του επέβαλε ο Χασάνης, τον είχε αναγκάσει να του οργώσει ένα χωράφι στη θέση Πήλια. Αφού του ζευγάριζε όλη τη μέρα χωρίς να σταματήσει συνέχισε να οργώνει καταϊδρωμένος κάτω από τις απειλές του Χασάνη ώσπου η ψυχή του επαναστάτησε και είπε: «καλύτερα να πεθάνω παρά να ζω». Λέει λοιπόν στον Χασάπη γελαστά και κάπως ειρωνικά, «δε θα ήταν καλύτερα να έπαιρνες αυτό το χωράφι που βρίσκεται λίγο πιο πάνω μας παρά να ζευγαρίζεις αυτό που δε σου αποδίδει». Ευχαριστημένος ο Χασάνης του ζητάει να πάνε να του δείξει που είναι. Έτσι ξεκίνησαν για το χωράφι ακολουθώντας το μονοπάτι που οδηγούσε εκεί. Προχώρησαν όμως αρκετά και δυσανασχετώντας ο Χασάνης ρωτάει που είναι επιτέλους αυτό το χωράφι. Τότε ο Ζερβός του λέει: «Να, εδώ είναι, έλα να το δεις είναι αυτό το μεγάλο εδώ κάτω!». Εκείνη τη στιγμή στεκόντουσαν στο χείλος του πιο ψηλού γκρεμού της περιοχής. Προχώρησε λοιπόν ο Χασάνης στο σημείο που του υπέδειξε ο Ζερβός, για να δει και να απολαύσει το καινούργιο του κτήμα, που δε μπορούσε κανείς να του αρνηθεί για δικό του. Αστραπιαία ο Ζερβός όμως του δίνει μια κλωτσιά και τον ρίχνει στο βάθος του γκρεμμού. Μετά κατέβηκε και τον έθαψε φοβούμενος ότι αν τον έβρισκε

εκεί κανένας θα τον σκότωναν. Σκέφτηκε πως η καλύτερη λύση ήταν να φύγει προς το ελληνικό (Ελλάδα). Πήγε αμέσως στο γαμπρό του τον Νύχη ο οποίος ήταν πρόεδρος του χωριού, του διηγήθηκε τι συνέβη, και του ζήτησε χρήματα για να ταξιδέψει. Ο Νύχης όμως ήταν έξυπνος και πονηρός μαζί, πανούργος Οδυσσέας, βρήκε την καλύτερη λύση. Λέει λοιπόν στο Ζερβό «δεν έχεις να πας πουθενά, θα μείνεις εδώ και γω θα σε σώσω». Την επόμενη μέρα καβαλά τη φοράδα του, πηγαίνει στη Ρόδο, και ζητάει ακρόαση από τον Τούρκο διοικητή, τον Βελή (αρχική ονομασία). Όπως όριζαν οι τότε συνθήκες ο Νύχης πήγε φορτωμένος δώρα που τα πρόσφερε στον Βελή. Του λέει λοιπόν ο Βελής: «Τι χαμπάρια Δήμαρχέ μας». «Ανοιχτά τ' αμπάρια» απαντά ο Νύχης. Ανησυχώντας ο Τούρκος ρωτά τι συνέβη. Αρχίζει ο Νύχης. «Εμείς» του λέει «σαν Έλληνες είμαστε Χριστιανοί και σεις σαν Τούρκοι είστε Μουσουλμάνοι». «Ναι» απαντά ο Βελής. «Σύμφωνα λοιπόν με τη συνθήκη του Αγίου Στεφάνου την οποία υπέγραψε ο Σουλτάνος με τη Μεγάλη Αικατερίνη, αυτοκράτειρα της Ρωσίας, οι Χριστιανοί είναι ελεύθεροι να λατρεύουν τον Θεό τους και οι μουσουλμάνοι τον δικό τους, χωρίς να επεμβαίνει ο ένας στα θρησκευτικά καθήκοντα του άλλου».

«Φυσικά, αυτό είναι το σωστό» απαντά ο Βελής. «Ε, τότε» λέει ο Νύχης «τι θα γίνουμε εμείς με αυτόν τον Χασάνη που έχουμε στο χωριό μας! Λέει ότι είναι Μουσουλμάνος αλλά δεν προσεύχεται καθόλου. Κι όχι μόνο αυτό, αλλά ούτε τηρεί τα Μουσουλμανικά του καθήκοντα. Η καλύτερη χοιρινή μπριζόλα και το καλύτερο ρακί και κρασί είναι δικά του. Μπαίνει μέσα στα Χριστιανικά σπίτια και διατάσσει να του κάνουν χοιρινές μπριζόλες και να σερβίρουν κρασί. Το ίδιο κάνει και στα καφενεία. Τι να κάνουμε λοιπόν εμείς μ' αυτόν; Το καλύτερο λοιπόν θα ήταν να τον καλέσετε και να του συστήσετε την προσοχή. Τα χοιρινά, τα κρασιά και το ρακί επιτρέπονται μόνο στη Χριστιανική θρησκεία. Εσείς τώρα αν δεν υπολογίζετε τις διαταγές του Σουλτάνου, λίγο μ' ενδιαφέρει, είμαι όμως υποχρεωμένος να σας τα αναφέρω». Τότε εξαγριωμένος ο Βελής του απαντά: «Σκοτώστε τον!» «Ναι, αλλά χρειάζομαι φιρμάνι» του λέει ο Νύχης. «Θα έχεις αμέσως» του λέει και του δίνει το φιρμάνι...

Από τότε αυτός ο γκρεμμός ονομάζεται «του Χασάνη ο γκρεμμός».

Μανώλης Ζανεττούλης

Τοπική διάλεκτος (Λέξεις)

Εδώ γίνεται μια συλλογή λέξεων που πάρθηκαν από ηλικιωμένους ανθρώπους του χωριού μας. Η συλλογή αυτή μπορεί να δοθεί πιο ολοκληρωμένη και μελετημένη σε επόμενα τεύχη.

Χάρταυλα = Ανοιχτά
 Λαντρουλώ = Πετώ κάτω νερό
 Ποσύρνω = Σκουπίζω
 Αγγειά = Πράγματα
 Κούμελλα = Τζάκι (μέρος όπου μαγειρεύαν)
 Συριστήρη = Εργαλείο που χρησιμοποιείται στο τζάκι
 Καρφίτης = Καθρέφτης
 Καβανόζης = Μπρίκι
 Τσούκα = Τσουκάλι
 Αθοκούφι = Μια τρύπα πίσω από το τζάκι όπου έβαζαν τη στάχτη
 Πώϊματα = Ποδήματα - Μπότες
 Μπροστέλλα = Πουκάμισο παλαιό
 Καλικωτήρη = σφυρί που χρησιμοποιούσαν για το πετάλωμα των ζώων
 Γωντάγρα = Τανάλια
 Ταχράς = Εργαλείο για κόψιμο ξύλων
 Καστέλι = Ράφια γύρω από το σπίτι όπου στόλιζαν πιάτα
 Κούζος = Δοχείο όπου έβαζα ελιές ή τυρί για συντήρηση
 Βυτίνα = Δοχείο όπου έβαζα ελιές ή τυρί για συντήρηση
 Θρινί = Εργαλείο που χρησιμοποιήτο στο πέταγμα του αχύρου για τον ξεχωρισμό του από το σιτάρι
 Ξαννώ = Ψάχνω
 Λατσώνω = Λασπώνω
 Καρσί = Απέναντι
 Καλαουρεύω = Μαζεύω καβούρια μεταφ. γαργαλεύω
 Κουτουκεύω = Γαργαλεύω
 Κουκκίζω = Ταΐζω τα ζώα - δίνω σε κάποιον κάτι δώρο
 Τοπάνω = Χάνω κάτι - κρύβω
 Συνιαρίζω = Διορθώνω το σπίτι - ετοιμάζομαι
 Χέρες = Γάντια
 Τσίτσος = Γυμνός
 Γκολλάω = Κυνηγώ
 Χαρκιό = Σιδηρουργείο
 Αγκαστρωμένη = Έγκυος
 Αρφός = Αδελφός
 Παραγλεπίζω = Παραμονεύω
 Σάπρι = Ανάσα
 Ταντανίζω = Κτυπώ με ήχο
 Γιαρένης = Φίλος σε γειτονικό χωριό
 Χότος = Χοντρός
 Κατένω = Κατεβαίνω
 Γιαμιας = Αμέσως
 Γκιλώνω = Κεντρίζω
 Φούαμε = Φοβάμε

Γιαλούα = Νεράϊδα
 Μαεύω = Μαζεύω
 Ανεράες = Νεράϊδες του νερού
 Περιπαίζω = Κοροϊδεύω
 Παϊντίζω = Επαινώ
 Κολάϊ = Τρόπος
 Πομένω = Μένω πίσω
 Τσιρίγγια = Τηγανισμένο μακαρόνι
 Αρσίζης = Άτακτος
 Σερέτης = Ζωηρός
 Πιτσουρδί = Ο πολύ μικρός
 Λεέρης = Ο πολύ ψηλός και αδύνατος
 Ναμικιώρης = Ο πλεονέκτης
 Αποκρίατος = Αποθήκη του σπιτιού που έβαζαν τα ξύλα και διάφορα άλλα αντικείμενα
 Παταρό = Αποθήκη του σπιτιού που έβαζαν το λάδι κ.α.
 Άρεκλα = Αποθήκη σιταριού μέσα στο σπίτι
 Σακκάρης = Οκνηρός, τεμπέλης
 Κατσουνάς = Ξύλο που κρεμούσαν τα κουλούρια
 Χολικό = Φουσκάλα με υγρό που βγαίνει στο σώμα
 Αλεσφακιά = Βότανο
 Τσιφτές = Ντουφέκι
 Κλείωση = Κλειδαριά
 Λινός = Αποθήκη λαδιού
 Σκάντης = Ξύλο μικρό για παγίδες πουλιών
 Κανιρίζω = Σημαδεύω
 Χάϊτες = Άντε πάμε
 Τσινώ = Κτυπώ το ζώο για να τρέξει
 Μουντέρνω = Ορμώ, αρπάζω
 Κεσπολάτεσου = Και εις πολλά τα έτη σου
 Καρβελώνω = Σκαρφαλώνω
 Εγίες = Είδες
 Έζηες = Ζούσες
 Αστροπελέκι = Κεραυνός
 Σεντόντα Τρίχενη = Χαλί από μαλί κατσικιού που έστρωναν αντί για στρώμα πάνω από τις ψάθες.
 Φροκαλιά = Σκούπα
 Φρόκαλο = Σκουπίδι
 Αλαφάντης = Καπνοδόχος
 Ακρόμους = Βεράντα
 Τσόλος = Ατιμέλητος
 Λουβγιάρης = Ακάθαρτος
 Χαρκάς = Κρίκος
 Λακάνη = Φαγητό φούρνου με αλεσμένο σιτάρι και κρέας
 Σκουτέλλα = Μεγάλο πιάτο πήλινο
 Μουχούρτα = Μεγάλο πιάτο πήλινο
 Μουστούχι = Φίμωτρο που χρησιμοποιόταν συνήθως στα γαϊδούρια
 Καπίστρι = Χαλινάρι
 Σέλες = Μεγάλο καλάθι (κοφίνι)

Ακράνης = Της ίδιας ηλικίας
 Σεβρέτα = Μαντίλη για το κεφάλι
 Σκουφιωμάντηλο = Το εσωτερικό μαντίλι του κεφα-
 λιού για γυναίκες
 Καλίνες = Κόπρανα γαϊδουριού
 Βέρβελα = Κόπρανα κατσικιού
 Κιόρος = Αυτός που δεν βλέπει καλά
 Αλευρία = Φαγητό με αλεύρι και ζάχαρι
 Καθούρια = Φαγητό με γάλα και αυγό
 Παρούτια = Τα πλαϊνά πτερύγια του ινίου
 Σπαταλώ = Χαλώ ένα παιχνίδι
 Γάρνης = Ο πονηρός ο μπλοφαδόρος απατεώνας
 Βούλα = Η μετά τη λαβή καμάρα του αρότρου
 Μπλόργης = Χοντρό καρφί για το ινίο
 Αρμαλιά = Κρίκος που κρατά το άλετρο
 Λι = Ξύλο, βέργα λυγαριάς
 Ζήος = Ο ζυγός των ζώων
 Ζένω = Βρομίζω κάτι
 Πότσος = Χοντρό σκοινί
 Κατρουλίθρα = Φουσκάλα που έβγαине συνήθως στις
 πατούσες ύστερα από τα πάτημα κοπράνων ζώων
 Αδιάφονας = Απόστημα - μαύρη
 Γέμα = Αίμα
 Ώμου = Δόσε μου
 Μακκέλλα = Μεγάλο άνοιγμα, πόρτα
 Αλιά = Γελάδα
 Κοκόνα = Οικόσιτη κασίκα
 Τσιγκρί = Πολύ μικρό
 Ζάρες = Ρυτίδες
 Σουρτούκης = Αυτός που πηγαίνει σε πολλά μέρη
 Σουρκουκάτι = Σακκάκι
 Μαννός = Αγαθός
 Λούγκρα = Έγκυος χοίρα
 Χτικιάρης = Ο πολύ αδύνατος
 Διαλίζω = Χτενίζω
 Διαλλώ = Περνώ ποτάμι, νερό, λακούβα

I. Καραγεωργίου

Τοπωνύμια του χωριού μας

Στην περιοχή του χωριού μας υπάρχουν πολλά τοπωνύμια που το καθένα έχει τη δική του ιστορία για του παλαιότερους και αφήνει πολλά διδάγματα στους νεώτε-
 ρους.

Κάθε βουνό κάθε πλαγιά στο λαγκάδι έχει δικό του όνομα που μερικά από αυτά έρχονται σε μας από τα βάθη των αιώνων.

Αν εσύ που διαβάζεις τώρα αυτά τα τοπωνύμια γνωρίζεις κάποιο που εμείς λησμονήσαμε παρακαλούμε να μας το γράψεις για να το συμπληρώσουμε.

Ελληνικός, Καταχράς, Γιαννά, Κατσούνα, Μελισί, Καστρένα, Νιο - νερό, Χερισσόουνο, Άνω Χέρισα,

Κάτω Χέρισα, Αλωνάκια, Κατσόβραχα, Κουλούρα, Στρογγυλό, Απόκτης, Χάρκωμα, Καλλαριά, Ετάρια, Άνω Κονάκι, Κάτω Κονάκι, Κατεργάκι, Κλησί, Παχιά, Βίγλα, Λευκορόουνο, Λεβέντης, Πετρωτό, Θηρία, Πάγκος, Κιοτάρι, Επταβήματη, Χωστοπαναγιά, Αρμυρή, Ιερεμία, Βραστό νερό, Σκοινιά, Κουρκουτελλάρης, Μεμί, Καρδάμης, Αγγελίνας, Κανταριά, Κασή, Δεσπότη Αριάκη, Κοκκινόγια, Λούροι, Μελανούρι, Ξυντό, Περγή, Λαυριές, Αλευρία, Διψοκόποι, Σταυρός, Αλεσφακόουνο, Αγριομέλισσα, Αθρουμπόκαμπος, Κασή, Όφιος, Κακιές Πλαγιές, Σκαμνί, Μακριά Βράχιστα, Γιάννουρα, Λιούενας Παμπακιά, Κούκκοι, Συκιά της Παρασκευής, Μοσκενά, Διχαλάριακα, Μαύρη Λίμνη, Σαρίαννη, Τσαττίπι, Ράχη, Κατσοελιές, Γαριές, Αγριοκάλαμο, Δικίμι, Κλήμα, Κόπανο, Μισώουνο, Νύφης, Λύχνος, Χοχλακούδια, Πνίχτρα, Αχλαδόκαμπος, Βούη, Άρο Σαλή, Αι Ζαχαριάς, Χαράκι, Ζιούρος, Λούλλουας, Κουναράς, Πασιάτενα, Αι Ανάργυροι, Συκιάς Αριάκι, Χοχλακιά, Κύονι, Σκατουλιτιά, Βρωμοπήσο, Κουντουρόχωτη, Πουτούρη, Τσίκνη, Πατέρα Κελλιά, Σκαμνί, Κοπριάρη, Αργύρη ο Μύλος, Σκοινιά, Φιρώη, Σαπού πηαί, Μανίκα ο Μύλος, Ρημοκάστελλο, Σπήλια, Λινούδια, Ίγκος, Νάνι Πηαί, Κάττη Νερό, Γεριά, Μαύρου, Τρίκολου, Χοίρας Βουνό, Καλίοι, Αζόλιμας, Ερικκιάρη, Μακρυνάρι, Άστρο, Βαθειά, Μια το βράχο, Κυρά Μαριώ, Καλή μυρτιά, Κοκκινόλουρα, Γιώργαλλου, Κολλάτος, Φιλιππάκι Λιούνια Διακογιώργη Κλήματα, Βουνί, Κόνταρι, Μαλενό, Θάρη, Κακό Σκαλί, Πέι, Κούρτη Βουνός, Μπαλή Λουριά, Τσιντίλι, Κηπηριώνας, Ψωρόκαμπος, Ασπалаθιάρης, Γεφύρι Κόνταρι, Αλιγαριά, Κιμάρη, Μουτσάτσο, Αετόσκοπο, Αχλά, Παναγιά, Λιμνί, Τρουλλός, Τράχος, Κόκκινου, Σέλλη, Κακολάγκας, Νέ-
 νετος, Αρσένιου, Παπαδιού Κλήμα, Ερικκιάρη, Χρήστου Λουριά, Δασκάλου, Ρυακιά, Καρταπανή, Παπά Σταύ-
 λοι, Καυλόνερο, Καλόποας, Κιμαρωπός, Ορτίοι, Τρουλιά, Ψέστικα, Βατενές, Παμπακιές, Τρυπητή, Αγ. Ειρήνη, Ασκινόουνο, Χίντι, Κουτσουάκι, Πίλια, Κούρτη, Πιλάστρο, Χασάνη, Αγκρεμμός, Πυριόουλο, Καλοκαιρινή, Βουστέρνη, Κητιά, Μάστιχας, Λαμπρά, Πέλλη, Μαυρή, Άνω Κλήμηντα, Κάτω Κλήμηντα, Κού-
 μος, Κονάκι, Βασίλης, Πουλλουδιά, Καννάουρα, Πα-
 τέλλα, Λαγκά, Μεγάλη Γη, Βαγιά, Ξυλάνια, Γαλούνι, Κοκκινοπατέλλες.

Αυτά τα τοπωνύμια γράφτηκαν με τη συνεργασία των Κων/ντίνου Τρέχα Αναστασίου Πέθακα, Βασιλείου Πέ-
 θακα.

Στο επόμενο θα προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε χω-
 ριστά για κάθε τοπωνύμιο και θα παρακαλέσουμε όλους
 τους χωριανούς που γνωρίζουν ιστορικά γεγονότα που
 διεδραματίστηκαν σ' αυτές να μας τα γράψουν για να τα
 δημοσιεύσουμε.

ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ

Μια απόφαση της Κοινότητας

Απόφαση Κοινότητας: Προτείνει την κατεδάφιση παλιών οικημάτων, και τον καθαρισμό του οικοπέδου

Θεωρώ υποχρέωσή μου να πάρω θέση στο παρουσιαζόμενο πρόβλημα. Δηλαδή στην απόφαση της Κοινότητας να κάνει όμορφο το χωριό μας —που σημειωτέον έχει κριθεί παραδοσιακός οικισμός— ρίχνοντας κάτω όλα τα ετοιμόροπα σπίτια και καθαρίζοντας εκείνα που έχουν πέσει.

Συμφωνώ απόλυτα με την απόφαση της Κοινότητάς μας ξέροντας πως με αυτό τον τρόπο το χωριό μας θα πάρει μια διαφορετική όψη στα μάτια μας και σε εκείνων που το επισκέπτονται κατά εκατοντάδες το καλοκαίρι. Όμως θα ήθελα να εξηγήσω με ποιο τρόπο θα γίνουν όλα αυτά. Έβγαλε λοιπόν την απόφαση η Κοινότητα: «Σε συνεργασία με τους ιδιοκτήτες των κτισμάτων θα προχωρήσουμε στην κατεδάφιση και καθαρισμό». Καλεί λοιπόν όλους του ενδιαφερόμενους να προχωρήσουν στην ανέγερση νέων σπιτιών στη θέση των παλιών, η στην κατεδάφιση και καθαρισμό των ήδη υπαρχόντων. Ίσως η ανέγερση νέου κτίσματος για αρκετούς να μην είναι πρόσφορη. Όμως η διάθεση λίγων χρημάτων για

να γίνει το χωριό μας ποιο καθαρό και ποιο όμορφο με το ρίξιμο παλιών σπιτιών δε νομίζω να είναι κάτι το δύσκολο. Ας φροντίσει λοιπόν ο κάθε ενδιαφερόμενος να έρθει σε επικοινωνία με την κοινότητα, για να πληροφορηθεί το ύψος της δαπάνης. Σε αντίθετη περίπτωση η Κοινότητα θα προχωρήσει στο έργο χρεώνοντας τον κάθε ιδιοκτήτη με το ανάλογο δαπανηθέν προϊόν. Η κοινότητα από την πλευρά της για να γίνουν άλλα πιο απαραίτητα έργα παρακαλεί όλους τους ιδιοκτήτες να επικοινωνήσουν το συντομότερο με τον Πρόεδρο της Κοινότητας. Στη θέση τώρα των ισοπεδωμένων κτισμάτων να προσπαθήσουμε να δώσουμε μια πράσινη όψη φυτεύοντας διάφορα καλοπιστικά δένδρα φροντίζοντας και για την κατάλληλη περίφραξη. Δε θα πρέπει να νομίζει κάποιος ότι η κοινότητα ζητά την οικιοποίηση των κτισμάτων αλλά το μόνο που θέλει είναι, στη θέση ασχήμιας όλων αυτών, να υπάρχουν εστίες πράσινου που θα δίνουν στο χωριό μας μια ωραία εντύπωση σ' αυτούς που το επισκέπτονται και σε μας που ζούμε καθημερινά την ασχήμια τους, προσέχοντας ακόμα και για τη ασφάλεια μας φοβούμενοι την κατάρευσή τους.

Δημήτρης Ζανετούλλης

ΧΩΡΙΟ — ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΑΣΜΑ

Το Ασκληπειό είναι ένα όμορφο και γραφικό χωριό διαθέτοντας κατά τη γνώμη μου τα προσόντα να προσελκύσει τον επισκέπτη, αρκεί να δοθεί φροντίδα και μέριμνα από τους αρμόδιους και σ' αυτό θα βοηθούσε η συνεργασία των αρμοδίων φορέων Μορφωτικού Συλλόγου, Εκκλησίας και Κοινότητας.

Η Εκκλησία μας, του 1.060, η δεύτερη πιο παλιά εκκλησία της Ρόδου, βυζαντινού ρυθμού, με θαυμάσιες τοιχογραφίες, παραμένει άγνωστη όχι μόνο από τους ξένους επισκέπτες αλλά και από τους Ροδίους συμπατριώτες μας! Σ' αυτό ευθυνόμαστε κατά πολύ και εμείς.

Το κάστρο μας, από την εποχή των Ενετών, παραμένει ανέκαθεν ανέκμετάλλευτο. Η αρχαιολογία σαν οικονομικός φορέας, θα μπορούσε να προχωρήσει σε αναστήλωση του, για να προστεθεί έτσι κι αυτό στα ενδιαφέροντα του χωριού μας για τον ξένο επισκέπτη, αφού προηγουμένως διορθωθεί ο δρόμος και γίνει κατάλληλος για τα πούλμαν.

Η δημιουργία παραδοσιακού σπιτιού με παλαιά αντικείμενα, ενδυμασίες, νομίσματα κλπ. είναι μια καλή ιδέα, πραγματοποιήσιμη. Η κοινότητα σαν οικονομικός φορέας μπορεί να αγοράσει, παλιά παραδοσιακά σπίτια που είναι υπό κατάρρευση, και να τα επισκευάσει αφού συμβουλευθεί την Αρχαιολογική Υπηρεσία και να τα ενοικιάζει σε τουρίστες ακόμα και σε ξενητεμένους χωριανούς μας που έρχονται το καλοκαίρι στο χωριό μας.

Όλα αυτά που διαθέτει το χωριό μας, αλλά και αυτά που μπορεί να δημιουργήσει και να προσφέρει στον ξένο επισκέπτη, μπορούν να βοηθήσουν το χωριό μας και να καταστήσουν τουριστικό πέρασμα. Γνωστά τα καλά και τα κακά του τουρισμού, δε θα μας απασχολήσουν σε αυτό το άρθρο. Ένα θετικό στοιχείο του είναι η ανάπτυξη της οικονομίας μας. Αυτό θα σημαίνει για το χωριό μας ανάπτυξη, δημιουργία έργων για το καλό όλων μας.

Για να κλείσω το θέμα μου, σκόπιμο έκρινα να κάνω μερικές προτάσεις γύρω απ' αυτό το θέμα.

α) Συνεργασία Εκκλησίας - Μορφωτικού Συλλόγου - Κοινότητας.

β) Επαφή με τουριστικά πρακτορεία που διοργανώνουν εκδρομές στη Ρόδο.

δ) Ανάρτηση πινακίδας στη διασταύρωση Κιοταρίου που θα περιλαμβάνει την εκκλησία, το κάστρο, και το παραδοσιακό σπίτι, ωραία τοποθετημένη.

Όλα αυτά μπορούν να γίνουν, αρκεί να υπάρξει θέληση από μεριάς των φορέων και όλων των χωριανών. Πιο συγκεκριμένα θα τόνιζα την καθαριότητα του χωριού, και τη δημιουργία κατάλληλου καφενείου που θα μπορούσε ο ξένος να πάει πιει άνετα έναν καφέ και να ξεκουρασθεί. Τέλος αν σ' όλα αυτά προσθέσουμε και την πατροπαράδοτη φιλοξενία μας νομίζω πως το χωριό μας συγκεντρώνει όλα τα απαραίτητα εκείνα στοιχεία που θα το καταστήσουν τουριστικό πέρασμα.

Μανώλης Λαουδίκος

ΑΡΑΓΕ ΠΟΥ ΝΑ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΞΕΧΑΣΜΕΝΟΙ;

Και όμως υπάρχουν χωριανοί μας που έφυγαν ακολουθώντας το ρεύμα της μετανάστευσης, ψάχνοντας για ένα καλύτερο αύριο, και δεν ξαναγύρισαν πίσω για διάφορους λόγους. Οι περισσότεροι από αυτούς ίσως έχουν πεθάνει. Εμείς σε συζητήσεις που είχαμε με ανθρώπους που τους ήξεραν αποφασίσαμε να φτιάξουμε έναν κατάλογο με τα ονόματα όλων αυτών των ξεχασμένων για να τον δημοσιεύσουμε.

Ιωάννης Τρούλλης Αμερική, Φίλιππος Θαρρενού Αμερική, Γεώργιος Παπαμανώλης Αμερική, Γεώργιος Πεταλίδης Αμερική, Εμανουήλ Σαρρής Αμερική, Καλιδώνης Γεώργιος Αμερική, Γιάννουρας Εμμανουήλ Αμερική, Απολακιάτης Λουκάς Αργεντινή, Χατζηλαζάρου Παναγιώτης Αργεντινή, Μελετίου Ιωάννης Αργεντινή, Κωσταράς Λουκάς Αργεντινή, Ζερβός Δημήτριος Αργεντινή, Μαστρογιάννης Παναγιώτης Αργεντινή, Κοκκαλάς Κώστας Αμερική, Αντωνίου Εμμανουήλ Αμερική, Τσίγκνης Κώστας Αμερική, Οικονομίδης Σταμάτιος Αμερική, Παπούλιας Κώστας Αμερική, Γεωργιάς Εμμανουήλ Αμερική, Γεωργιάς Διαγόρας Αμερική, Αθανασίου Ιωάννης Αμερική, Τσίγκνης Εμμανουήλ Αμερική, Διακοβασιλείου Ιωάννης Αμερική, Βασιλάγκος Νικόλαος Αμερική, Παπαθεωδοσίου Γεώργιος Αμερική, Καμπανάρης Χρήστος Αμερική, Βρόντος Γεώργιος Αυστραλία, Διακονικολάου Σαράντης Αυστραλία, Αντωνίου Στέργος Αυστραλία, Δημήτρης Πελεκάνος Ελλάδα, Γιώργιος Διακογεωργίου Σουδάν, Σταύρος Αγγελής Αργεντινή, Κων/νος Καλογεράκης Αυστραλία, Σταμάτης Καλογεράκης Αυστραλία, Βασίλης Κιοπίτης Ανατολή, Γιώργος Κιοπίτης Ανατολή, Νικόλαος Ζανετούλης Μαρόκο, Οικονομίδης Στέφανος Αιθιοπία, Διακογιάννης Ελευθέριος Αιθιοπία, Οικονομίδης Γεώργιος, Αιθιοπία, Διακογιάννης Ελευθέριος Αιθιοπία, Χατζηστέργου Ιωάννης Αίγυπτος, Ταχίος Σταύρος Αργεντινή, Κρητικός Φιλήμονας Τουρκία, Καρπάθιος Παντελής Αμερική, Φιλιπόγλου Σταύρος Αμερική, Βαγιανού Σταύρος Αμερική, Νύχης Θεοδόσης Αμερική, Σάνιος Αντώνης Αμερική, Καλιδώνης Γρηγόριος Αμερική, Γιαμαλής Βασίλης Αργεντινή.

Ίσως υπάρχουν και άλλοι διεσπαρμένοι ανά τον κόσμο, αν όχι αυτοί οι οικογένειές τους να μας πουν τα ονόματά τους για να μπορέσουμε στο επόμενο φύλλο να τα δημοσιεύσουμε.

Δημήτρης Ζανετούλλης

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Στις διάφορες εκλογές που έγιναν τελευταία στο χωριό μας για την ανάδειξη των Συμβουλίων Κοινότητας, Συνεταιρισμένου, Μορφωτικού και Αθλητικού Συλλόγου εκλέχτηκαν οι εξής:

Συμβούλιο Κοινότητας

Πρόεδρος : Γιαννάς Βασίλης
Αντ/δρος : Πεταλάς Χρήστος
Κοιν. Σύμβ. : Μαστρογιάννης Μανώλης
Κοιν. Σύμβ. : Γιωργάς Στέλιος
Κοιν. Σύμβ. : Κούρτης Γιάννης
Κοιν. Σύμβ. : Λαουδίκος Γιάννης

Συμβούλιο Συνεταιρισμού

Πρόεδρος : Σοφός Φίλιππος
Αντ/δρος : Κούρτης Γιάννης
Συμπράτων : Σοφός Βασίλης
Συμπράττων : Χαραλάμπους Γιώργος
Συμπράττων : Γιώργος Βασίλης
Συμπράττων : Παπαβασιλείου Κλεόβουλος

Συμβούλιο Μορφωτικού Συλλόγου

Πρόεδρος : Καζούλης Γιάννης
Αντ/δρος : Σοφός Σταμάτης
Ταμείας : Καραγεωργίου Παναγιώτης
Γραμματέας : Στούπος Μιχάλης
Σύμβουλος : Πεταλά Αργυρώ

Συμβούλιο Αθλητικού Συλλόγου

Πρόεδρος : Κλεφτόπουλος Θεοδόσης
Αντι/δρος : Αγγελής Θανάσης
Έφορος : Χρυσάφνης Μανώλης
Γ. Αρχηγός : Πελεκάνος Μανώλης
Γραμματέας : Χατζηλαζάρου Αγαπητός
Ταμίας : Χαραλάμπους Μιχάλης

Τους συγχαίρουμε όλους, εκλεγμένους και μη, και ευχόμαστε στους εκλεγμένους κάθε επιτυχία στο έργο που ανέλαβαν, που είναι μεν βαρύ αλλά βρίσκουν τη θερμή συμπαράσταση όλων των συγχωριανών μας.

«ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ»

Α. Σύντομο Ιστορικό

— Συμμετέχουν οι Κοινότητες: Ασκληπιού, Γενναδίου, Λαχανιάς, Κατταβιάς, Μεσαναγρού, Άρνιθας, Απολλακιάς, Βατίου, Προφίλιας, Ιστρίου.

— Νομοθεσία που διέπει του αναπτυξιακούς Συνδέσμους: Άρθρο 23 του Νόμου 1416/84.

— Ενέργειες που έγιναν μέχρι τώρα:

Τα κοινοτικά Συμβούλια των Κοινοτήτων που θα μετάσχουν στον αναπτυξιακό σύνδεσμο, σε συνεδριάσεις τους, πήραν αποφάσεις με τις οποίες εγκρίνουν τη συμμετοχή τους στον Αναπτυξιακό Σύνδεσμο.

Έγινε από τον προηγούμενο Ν. Σύμβουλο Ρόδου εισήγηση στο Νομαρχιακό Συμβούλιο, με βάση την οποία αποφασίστηκε από το όργανο η Σύσταση του Α' Συνδέσμου Νότιας Ρόδου, και εκδόθηκε η πράξη 4/18-5-84 του Ν. Συμβουλίου.

Από το Νομαρχιακό Συμβούλιο έγινε ενέργεια με αριθ. 72/1-6-84 προς τα υπουργεία Χ.Ο.Π., Εθνικής Οικονομίας και Εσωτερικών.

Τέλος στις 21-1-85 έγινε σύσκεψη, στο Νομαρχιακό Μέγαρο, των Κοινοταρχών, Ασκληπιείου, Άρνιθας, Απολλακιάς, Βατίου, Γενναδίου, Κατταβιάς, Λαχανιάς, Προφύλιας, για την εξέταση και λήψη απόφασης. Στη σύσκεψη αυτή εξετάστηκαν δύο θέματα:

— Η ταύτιση των γεωγραφικών ορίων του υπό σύσταση αναπτυξιακού συνδέσμου, με την πρόταση της ομάδας μελέτης του Υ.Χ.Ο.Π. για τις «Ανοιχτές Πόλεις» στο Νομό. Η έννοια «Ανοιχτή Πόλη» αφορά την οικιστική ανάπτυξη της περιοχής με τη δημιουργία ενός ενιαίου οικιστικού συστήματος γύρω από κάποιο κεφαλοχώρι ή κωμόπολη. Ανακαθορίζονται έτσι τα όρια των χωριών καθώς και οι όροι δόμησης τους με στόχο τη σωστή πολεοδομική τους ανάπτυξη με ταυτόχρονη διαφύλαξη της φυσιογνωμίας τους. Στο οικιστικό σύνολο της ανοιχτής πόλης προβλέπεται και σχεδιάζεται ενιαία κοινωνική και πολιτιστική υποδομή με προδιαγραφή κάποιων ελάχιστων απαραίτητων μ' αυτό λειτουργιών:

— Γυμνάσιο - Λύκειο.

— Περιφερειακό Ιατρείο.

— Αθλητικό Κέντρο.

— Πνευματικό - Πολιτιστικό Κέντρο.

— Διοικητικές Υπηρεσίες (Αστυνομικό τμήμα, αγρονομείο, δασονομείο, πυροσβεστική).

— Υπηρεσίες κοινής ωφέλειας: ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΛΤΑ, υποκατάστημα Τράπεζας.

Το όλο πλέγμα των «ανοιχτών πόλεων» είναι μια περαιτέρω εξειδίκευση του χωροταξικού σχεδιασμού στο Νομό με καθορισμό χρήσεων γης τέτοιων που να προωθούν τις αναπτυξιακές επιλογές του πενταετούς, στις

παραγωγικές δραστηριότητες.

— Το δεύτερο στοιχείο που συζητήθηκε στη σύσκεψη της 21-1-85 ήταν οι σκοποί του Συνδέσμου.

Σύμφωνα με τις αναπτυξιακές επιλογές του πενταετούς, στις παραγωγικές δραστηριότητες.

— Το δεύτερο στοιχείο που συζητήθηκε στη σύσκεψη της 21-1-85 ήταν οι σκοποί του Συνδέσμου.

Σύμφωνα με τις αναπτυξιακές επιλογές του πενταετούς για τη Νότια Ρόδο, αλλά και τις κατευθύνσεις που αποφασίστηκαν.

Οι προτεινόμενοι στο Ν. Συμβούλιο σκοποί έχουν ως εξής ανά τομέα Παραγωγής.

Πρωτογενής Τομέας

Γενικά προτείνεται σα σκοπός η δημιουργία επιχειρήσεων του συνδέσμου στον τομέα αυτό της παραγωγής ανάλογα με τις μέλλουσες εξελίξεις και με τις προοπτικές που θα δημιουργηθούν για το σκοπό αυτό.

Πιο συγκεκριμένα και άμεσα, υπάρχουν οι προϋποθέσεις δραστηριοποίησης του συνδέσμου για:

α. Δημιουργία και εκμετάλλευση κοινών βοσκοτόπων.

β. Εκμετάλλευση των αποθεμάτων αδρανών υλικών που υπάρχουν στην περιοχή.

γ. Εκμετάλλευση των δασών της περιοχής.

δ. Προοπτική δημιουργίας εκτροφείου θυραμάτων σε συνδυασμό με κάποιο σχεδιασμό και υλοποίηση κλειστών περιοχών θύρας.

Με την ολοκλήρωση του φράγματος της Απαλλάκιας είναι αυτονόητο ότι οι δυνατότητες δραστηριοποίησης του συνδέσμου στον αγενή τομέα θα πολλαπλασιαστούν.

Ο πρωτογενής τομέας παραγωγής είναι ο κατ' εξοχήν προσφερόμενος για ανάπτυξη της Νότιας Ρόδου και είναι η πρώτη για τούτο επιλογή του Πενταετούς.

Δευτερογενής Τομέας

— Προοπτική ίδρυσης και εκμετάλλευσης μονάδας έτοιμου σκυροδέματος, προοπτική που συνδέεται άμεσα με την εκμετάλλευση των αποθεμάτων αδρανών υλικών που προηγούμενα αναφέρθηκαν.

— Ίδρυση και εκμετάλλευση μονάδων επεξεργασίας και τυποποίησης προϊόντων του πρωτογενή τομέα παραγωγής «Αγροτοβιομηχανική ανάπτυξη».

Η όλη δραστηριότητα στον τομέα αυτό παραγωγής έχει αναλυθεί και οι δυνατότητες ανάπτυξης προδιαγράφονται στις επιλογές του Πενταετούς. Η δραστηριότητα το Συνδέσμου θα κινηθεί στα πλαίσια αυτά για να είναι οι παρεμβάσεις του που έχουν χαρακτήρα καθαρά κοινωνικού πειραματισμού και οικονομικά βιώσιμες. Κυρίως οικονομικά βιώσιμες.

Τριτογενής Τομέας

Πρέπει εδώ να γίνει διάκριση ανάμεσα στην προσφορά υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα και στην προσφορά εμπορικών υπηρεσιών.

— Όρος απαράβατος για το ξεπέρασμα της ερήμωσης και της υπανάπτυξης μιας περιοχής είναι η δημιουργία μιας αποδεχτής ποιοτικά στάθμης ζώνης. Στο πλαίσιο αυτό της κοινωνικής προσφοράς ο ρόλος της Αναπτυξιακού Συνδέσμου είναι καθοριστικός. Έτσι άμεσα στους σκοπούς του περιλαμβάνονται μέτρα αποκεντρωτικά υπηρεσιών όπως:

α. Η δημιουργία υπηρεσιών και η προμήθεια κατάλληλου εξοπλισμού για την κατασκευή και συντήρηση κοινοτικών και αγροτοδασικών δρόμων.

β. Η αποκομιδή και διάθεση απορριμάτων.

γ. Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις η διατήρηση και διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η δημιουργία προοπτικών εξέλιξης.

δ. Ο μαζικός λαϊκός αθλητισμός, η δημιουργία προοπτικών αθλητικών εξέλιξης μέσα από μια σωστή υποδομή.

— Στον τομέα της προσφοράς εμπορικών και άλλων υπηρεσιών.

α. Προμήθεια πάσης φύσεως υλικών.

β. Προώθηση της έννοιας του προμηθευτικού συνεταιρισμού.

γ. Τουρισμός, μέσα στα πλαίσια του κοινωνικού πειραματισμού για προσφορά άλλης ποιότητας φιλοξενίας που στο χώρο μπορεί να αποτυπωθεί σε camping με αναστήλωση και εκμετάλλευση του ρημαγμένου παραδοσιακού οικονομικού δυναμικού των χωριών. Αξιοποίηση των όμορφων και αναξιοποίητων παραλιών της Νότιας Ρόδου.

Ξεκίνησα το γράψιμο της στήλης αυτής με τη σκέψη να καλύψω διάφορα θέματα θεωρητικής και πρακτικής φύσεως γύρω από τη φωτογραφία, και με την ελπίδα να βρεθούν παιδιά με ένα τέτοιο ενδιαφέρον, ώστε να φτιάξουμε μέσα στο Σύλλογο Φωτογραφικό Τμήμα.

Εισαγωγικές σημειώσεις για τη φωτογραφία

Μία κινέζικη παροιμία λέει ότι: «όσο αξίζει μια εικόνα δεν αξίζουν χίλιες λέξεις».

Πράγματι η φωτογραφική εικόνα εκτός του ότι λειτουργεί σαν ιστορική αναφορά ή σαν ανάμνηση λειτουργεί και σαν ένα μέσο για να δείξει κανείς την εξωτερική πραγματικότητα (όπως είναι το φωτογραφικό ρεπορτάζ) ή σαν ένα μέσο για να ζωντανέψει κανείς τα προσωπικά του οράματα.

Μέσα σε μια φωτογραφία τίποτα δε μπορείς να αρνηθείς ούτε να αλλάξεις. Μας δείχνει κατάμουτρα την πραγματικότητα. Δεν εφευρίσκει τίποτα από μόνη της. Δεν ψεύδεται, είναι η ίδια τεκμήριο αυθεντικότητας.

Η χρονολογία είναι μέρος της φωτογραφίας, όχι μόνο επειδή φανερώνει ένα στυλ κάποιας εποχής, αλλά διότι σε κάνει να σηκώνεις το κεφάλι, να στοχάζεσαι τη ζωή το θάνατο, το αμείλικτο σβήσιμο των γενεών. Πολλές φορές νοιώθουμε μια δυσπιστία σε παρελθόντα γεγονότα ότι δηλαδή δεν έγιναν έτσι ακριβώς όπως μας τα εξιστορούν ή όπως τα αναφέρει ένα ιστορικό βιβλίο. Η φωτογραφία για πρώτη φορά κάνει να σταματήσει αυτή η δυσπιστία. Το παρελθόν είναι τώρα τόσο βέβαιο όσο και το παρόν. Αυτό που βλέπουμε πάνω στο χαρτί είναι τόσο βέβαιο όσο και αυτό που αγγίζουμε.

Στη φωτογραφία το θέμα της μας δίνετε με μια αδιάψευστη αλήθεια, η θέα που βλέπουμε είναι πραγματική, σε αντίθεση με κάποιο κείμενο ή κάποια επικρατούσα αντίληψη που μας δίνουν το θέμα θολά, με τρόπο συζητήσιμο και διατηρούμε έτσι κάποιες δυσπιστίες για αυτό που θέλουν να πουν.

Ο Ρολαν Μπαρτ ξεχώρισε στη φωτογραφία δύο θέματα: Το *stadium* και το *punctum*. Κατά το *studium* μια φωτογραφία ενδιαφέρει εάν την πάρουμε είτε σαν πολιτική μαρτυρία είτε σαν ιστορική αναφορά. Το άλλο στοιχείο που έρχεται να διαταράξει το *stydium* είναι το *punctum*. Διότι *punctum* είναι κάτι που από μόνο το κεντά τη σκέψη, μια λεπτομέρεια που τραβάει την προ-

σοχή. Σε μια φωτογραφία είναι δυνατόν βέβαια να λείπει το ένα από τα δύο αυτά στοιχεία, ή εμείς να μη μπορέσουμε να το εντοπίσουμε.

Για να αντιληφθεί κανείς το *punctum* θα πρέπει η εικόνα να είναι κάπως μεγάλη, ώστε να μην ψάχνουμε για λεπτομέρειες.

Μια καλή συμβουλή, για ερασιτέχνες φωτογράφους, είναι να προσέχουν ώστε το θέμα που θέλουν να φωτογραφήσουν να είναι απλό, απαλλαγμένο από περιττές προσθήκες.

Στις φωτογραφίες του ρεπορτάζ δεν υπάρχει κάποιο *punctum*. Σ' αυτές υπάρχει σοκ, έκπληξη. Γίνονται δεκτές μονομιάς και τίποτε παραπάνω τις προσπερνάμε και δεν τις ξαναφέρνουμε στη μνήμη μας.

Και η πορνογραφική φωτογραφία (όχι η ερωτική) είναι επίσης απλοϊκή, με μόνη πρόθεση να προβάλλει το γυναικείο κορμί (σα σκεύος ηδονής) και να ερεθίσει έτσι την ερωτική φαντασία των ανδρών. Αυτές τις φωτογραφίες μπορούμε να τις ονομάσουμε μονότιμες, με την έννοια ότι είναι κοινότυπες δε γεννάνε ερωτηματικά και σκέψεις.

Η φωτογραφία μπορεί να είναι τρελλή ή συνετή. Συνετή όταν την κοιτάμε με μια γρήγορη ματιά ή από συνήθεια (το ξεφύλισμα ενός περιοδικού στον οδοντογιατρό ή στον κουρέα). Τρελλή, με την έννοια ότι μας φέρνει σε άμεση επαφή με την πραγματικότητα, μας ταρακουνάει τη σκέψη μας κάνει να αγαπήσουμε ή να εναντιωθούμε σε κάτι. Αυτό δηλαδή που λέμε **φωτογραφική έκσταση**. Αυτοί είναι οι δύο δρόμοι της φωτογραφίας.

Από εμάς εξαρτάται να διαλέξουμε. Να υπαγάγουμε το θέαμα της στον κόσμο των ψεύτικων ονείρων και φαντασιών ή να αντιμετωπίσουμε μέσα της το ξύπνημα της ανυπότακτης πραγματικότητας.

Σταμάτης Σοφός

Φωτο...

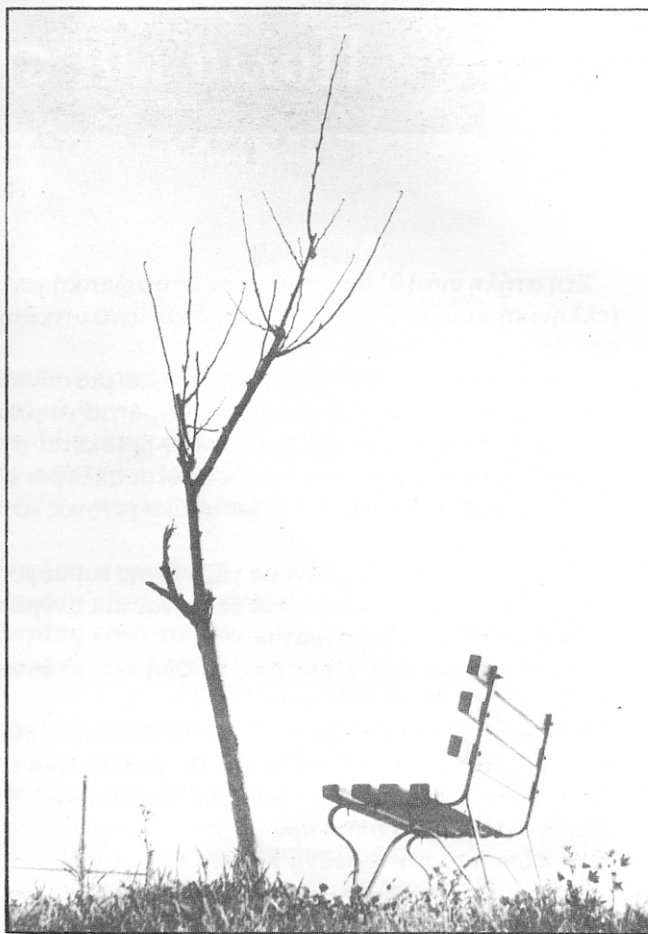
Παρουσιάσεις

Σ' αυτή τη σελίδα σε κάθε τεύχος θα παρουσιάζονται φωτογραφίες που έχουν «κάτι» να δείξουν. Όποιος νομίζει ότι έχει τέτοιες φωτογραφίες να απευθυνθεί στη Συντακτική Επιτροπή (Σ.Ε.).

Εδώ παρουσιάζονται τρεις φωτογραφίες του ΣΤΑΜΑΤΗ ΣΟΦΟΥ.

«Παγωτά ο Φίλιπας»

«Μια όμορφη σύνθεση»

«Μοντέρνο σκυλάκι»

Παλιά και σύγχρονη μουσική

Στη στήλη αυτή θ' αναφερόμαστε στη μουσική γενικά (ελληνική και ξένη) και όσο μπορούμε αναλυτικότερα στα διάφορα είδη της.

Καλό θα ήτανε λοιπόν στην αρχή να γίνει μια σύντομη ανασκόπηση κάτι σαν ιστορική αναφορά για να μπουν τα πράγματα σε μια σειρά και η αρχή βρίσκεται στην Αφρική. Από κει μεταφέρονται οι πρώτοι σκλάβοι στις νότιες πολιτείες της Αμερικής ένα ακόμα γεγονός «στίγμα» για την ανθρωπότητα.

Γίνονται μάρτυρες στο όνομα της γήινης παραφροσύνης, χάνουν κάθε δικαίωμα και δεν είναι πια άνθρωποι παρά εμπορεύσιμα «πράγματα».

Ο λευκός έχει στα χέρια του, τη ζωή και το θάνατό τους.

Ο πόνος τους γίνεται τραγούδι και η ελπίδα τους πίστη στο Θεό. Έτσι γεννιούνται τα πρώτα θρησκευτικά τους τραγούδια γνωστά σαν "gospel,, και "spirituals,,:

*«Βαθύς ποταμός το σπίτι μου
είναι πέρα απ' τον Ιορδάνη Κύριε
πέρα απ' τον Ιορδάνη»
«Δε θα μείνω πολύ καιρό εδώ
ο Κύριός μου με καλεί
και ο Κύριός μου με καλεί»*

Η πιο σημαντική όμως φόρμα μουσικής που εμφανίζεται την ίδια εποχή ήταν το "Blues,, που αποτελεί και το ξεκίνημα για τη σύγχρονη μουσική.

Στους χώρους δουλειάς τους οι μαύροι τραγουδάνε, πολλές φορές με το ρυθμό και τον ήχο που δίνει κάποιο εργαλείο, αργότερα με τη βοήθεια κλάρας και φυσαρμόνικας:

*«Κυβερνήτη δε μ' ακούς;
το σφυρί μου χτυπά
θέλω να γυρίσω σπίτι
το σφυρί μου χτυπά»*

*Γλυστρώντας στις γωνίες
και τρέχοντας στους δρόμους
να δω αν το κορίτσι μου γύριζε σπίτι
έξω στο κρύο όλη νύχτα στάθηκα»*

Γνωστοί μουσικοί του Blues ήταν οι: W.C. Handy και Bessie Smith.

Ένα άλλο είδος μουσικής που εμφανίζεται είναι το "ragtime,, και θεωρείται πρόδρομος της "Jazz,,. Ξεκινάει από τα διάφορα μπαρ με πιάνο. Ο πιο γνωστός μουσικός της "ragtime,, ήταν ο "Scott Joplin,,.

Αργότερα ακούγεται το "swing,, και η "jazz,,. Η "jazz,, μουσική με μεγάλη ελευθερία στο παίξιμο και την έκ-

φραση εμφανίζεται για πρώτη φορά στη Νέα Ορλεάνη. Ο πιο γνωστός ίσως μουσικός της "jazz,, ήταν ο "Louis Armstrong,,. Η δεκαετία του '40 που ακολουθεί είναι πολύ σημαντική για την εξέλιξη της μουσικής. Ανθεί ένα νέο είδος που επηρέασε όσο κανένα άλλο τη μελλοντική μουσική. Είναι το "Rhythm and blues,, που βασίζεται κι αυτό στο "blues,, του αγροτικού νότου ένα ακόμα δημιουργήμα των μαύρων. Πολύ σπουδαίο θεωρείται το "Rhythm and blues,, που παιζότανε σε διάφορα μπαρ του Σικάγο και είναι γνωστό σαν "Chicago blues,,. Μουσικοί του είδους αυτού ήταν οι: Muddy Waters και Sonny Boy Williamson. Έτσι φτάνουμε στο "Rock n Roll,, και τη δεκαετία του '50. Παίζεται από μαύρους και λευκούς μουσικούς και βασίζεται στο νέγρικο "blues,, και το "Rhythm and blues,,.

Το "Rock n Roll,, υπήρξε μια επανάσταση για τη νεολαία. Τώρα αμφισβητεί τις τυποποιημένες ιδεολογίες που την ήθελαν «καθώς πρέπει». Ορίζει πια μόνη της το «σωστό», «ηθικό», «τίμιο», που τόσον καιρό δεχότανε μοιρολατρικά «αφ' υψηλού», κι έχει δικές της αξίες. Μερικοί γνωστοί μουσικοί του "Rock n Roll,,: Bill Haley, Elvis Presley, Chuck Berry, Little Richard. Η δεκαετία του 60 είναι ίσως η πιο σημαντική δεκαετία με μια τεράστια μουσική κίνηση. Εμφανίζεται η "Rock,, που βασίζεται στο "Rock n Roll,, και θεωρείται εξέλιξή του. Ήτανε ένα «μπαμ» θα μπορούσαμε να πούμε. Η "Rock,, γίνεται κοινωνικό και πολιτιστικό φαινόμενο. Είναι φανερό η αλλαγή στη νεολαία και που είχε αρχίσει ήδη με την εμφάνιση του "Rock n Roll,,. Η νεολαία του 60 έχει δικές της ιδεολογικές θέσεις, σκέφτεται, συμπεριφέρεται και ντύνεται διαφορετικά. Τα "Rock,, συγκροτήματα περιλαμβάνουν βασικά 4 όργανα, 2 ηλεκτρικές κιθάρες, ηλεκτρικό μπάσσο και ντραμς.

Οι μουσικοί που παίζουν γράφουν μόνοι τους τα τραγούδια και κάνουν τα φωνητικά. Μερικά αντιπροσωπευτικά συγκροτήματα που έμειναν στην ιστορία για τη μουσική τους ήταν οι: Beatles, Rolling Stones, Who, Doors, Kinks, Animals.

Θα μπορούσαμε για κάθε είδος μουσικής, κάθε συγκρότημα και κάθε καλλιτέχνη ν' αφιερώσουμε ολόκληρες σελίδες.

Όμως αυτό είναι αδύνατο κι ελπίζουμε τουλάχιστον αυτό το μικρό αφιέρωμα να σας δώσει μια γενική εικόνα και ν' αποτελέσει το κέντρισμα για μια προσωπική αναζήτηση πάνω στην παλιά και σύγχρονη μουσική.

Βασίλης Καζούλλης

Ανθολογία «ROCK» Ποίησης

Aqualang

Στίχοι - Μουσική: Ian Anderson
Απ' το Aqualang των Jethro Tull

Καθισμένος στο παγκάκι κοιτάζοντας τα κοριτσάκια.
Μύξα τρέχει από τη μύτη και λυγδιασμένα
δάχτυλα σφίγγουνε κουρελιασμένα ρούχα.
Στεγνώνοντας στον κρύο ήλιο, κοριτσάκια τρέχουν
με δαντελένια εσώρουχα.
Νοιώθοντες σαν ψόφια πάπια, φτύνοντας
κομμάτια της σπασμένης τύχης του.

Ο ήλιος λάμπει παγωμένος, ένας γέρος περιπλανιέται
μονάχος με το πάσο του, είναι ο μόνος τρόπος που ξέρει.
Το πόδι του πονάει πολύ καθώς σκύβει να μαζέψει
μια δεκάρα. Πηγαίνει στο βάλτο να ξεπλύνει τα πόδια του.
Νοιώθει μόνος του, ο στρατός περπατάει στο δρόμο
σωτηρία του κόσμου, ένα φλυτζάνι τσάι
Aqualang φίλε μου μη φεύγεις τρομαγμένος.

Θυμάσαι ακόμα την παγωμένη καταχνιά του Δεκέμβρη
όταν ο πάγος που πήξε στη γενειάδα σου σε κάνει
να ουρλιάζεις μ' αγωνία.
Παίρνεις τις τελευταίες σου σπασμωδικές αναπνοές
με θορύβους της βαθιάς θάλασσας
τα λουλούδια ανθίζουν σαν τρελλά την Άνοιξη.

Pretty Vacant

Στίχοι - Μουσική: Sex Pistols
Απ' το Never mind the bollocks των Sex Pistols

Δεν υπάρχει λόγος να ρωτάς
δε θα πάρεις καμιά απάντηση,
μονάχα να θυμάσαι και μην αποφασίζεις.
Δεν έχω λόγο κανένα, παράγινε πια
ποτέ δε θα μας βρεις στη θέση μας.

Μη ζητάς να σε παρακολουθήσουμε
μην προσποιείσαι γιατί δε μας νοιάζει.
Δεν πιστεύουμε σ' αυταπάτες γιατί
τόσα άλλα είναι αληθινά.
Σταμάτα τα φτηνά σου σχόλια, ξέρουμε
τι αισθανόμαστε.

Είμαστε τόσο όμορφοι και άδαιοι
τόσο όμορφοι και άδαιοι.

Because

Στίχοι - Μουσική: Lennon - Mc Cartney
Απ' το δίσκο Abbey road των Beatles

Επειδή ο κόσμος είναι στρογγυλός
αυτό με συναρπάζει.
Επειδή ο άνεμος φυσάει ψηλά
μου παίρνει το μυαλό.
Επειδή ο άνεμος φυσάει ψηλά.

Η αγάπη είναι παλιά.
Η αγάπη είναι καινούργια.
Η αγάπη είναι το παν.
Η αγάπη είσαι εσύ.

Επειδή ο ουρανός είναι γαλανός
με κάνει και κλαίω.
Επειδή ο ουρανός είναι γαλανός.

Hallucinations

Στίχοι - Μουσική: Tim Buckley
Απ' το Goodbye and Hello του Tim Buckley

Σε είδα να περπατάς σα νάταν χθες
μα όταν έκαμα να σε πιάσω εξαφανίστηκες
και οι δρόμοι σκοτείνιασαν.

Σε άκουσα να γελάς μ' εκείνο το χρυσαφένιο
γέλιο σου.

Σε φώναξα όμως επέστρεψε η φωνή μου
άδεια και σιωπηρή, ο αέρας πάγωσε.

Το κερί ξεψύχησε τώρα έχει φύγει.
Ήταν η φλόγα ολόλαμπρη μα τώρα έχεις φύγει.

Βρήκα ένα γράμμα τη μέρα πούβρεξε
μα όταν τ' άνοιξα στάχτη μονάχα
απόμεινε στα χέρια μου.

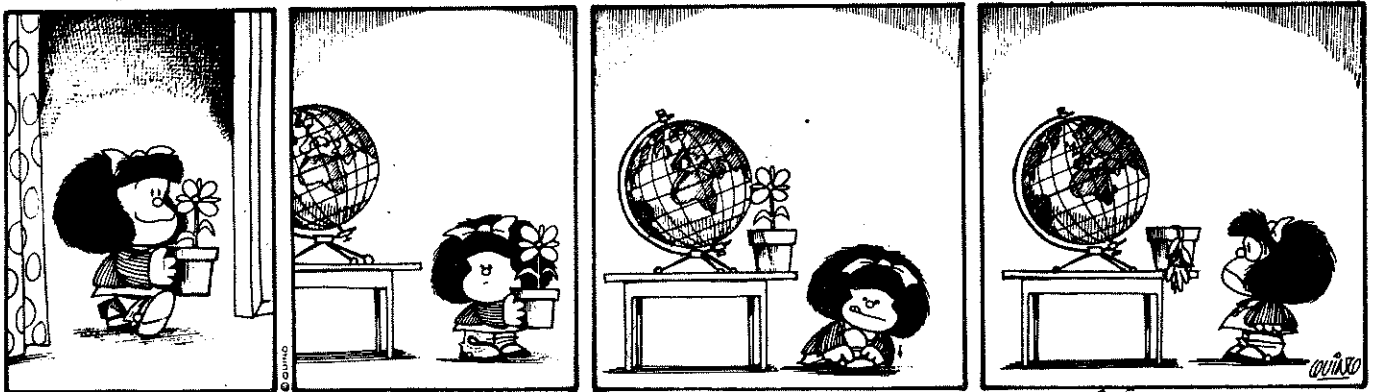
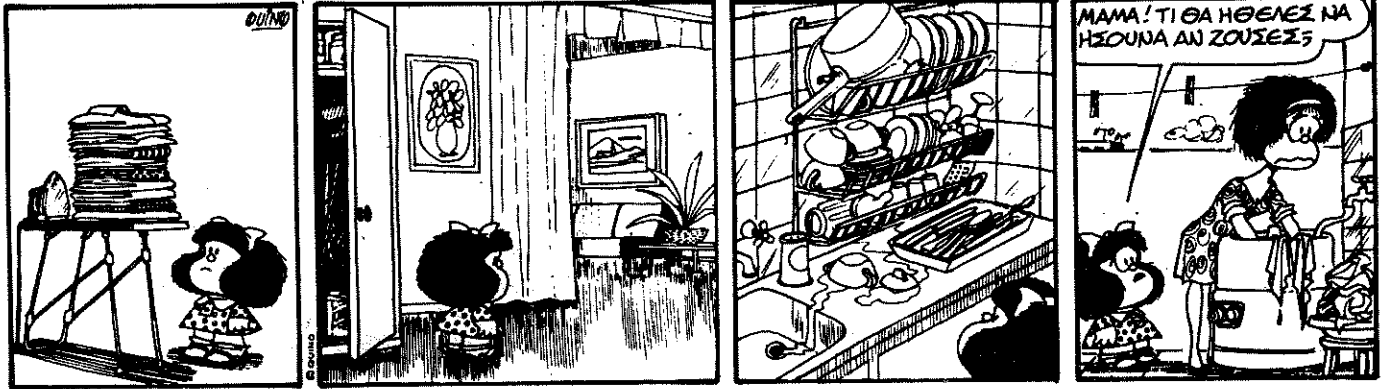
Αισθάνθηκα την αναπνοή σου
καθώς έπεφτα να κοιμηθώ, μα όταν κατόρθωσα
να σ' αγγίξω όλα εξαφανίστηκαν.

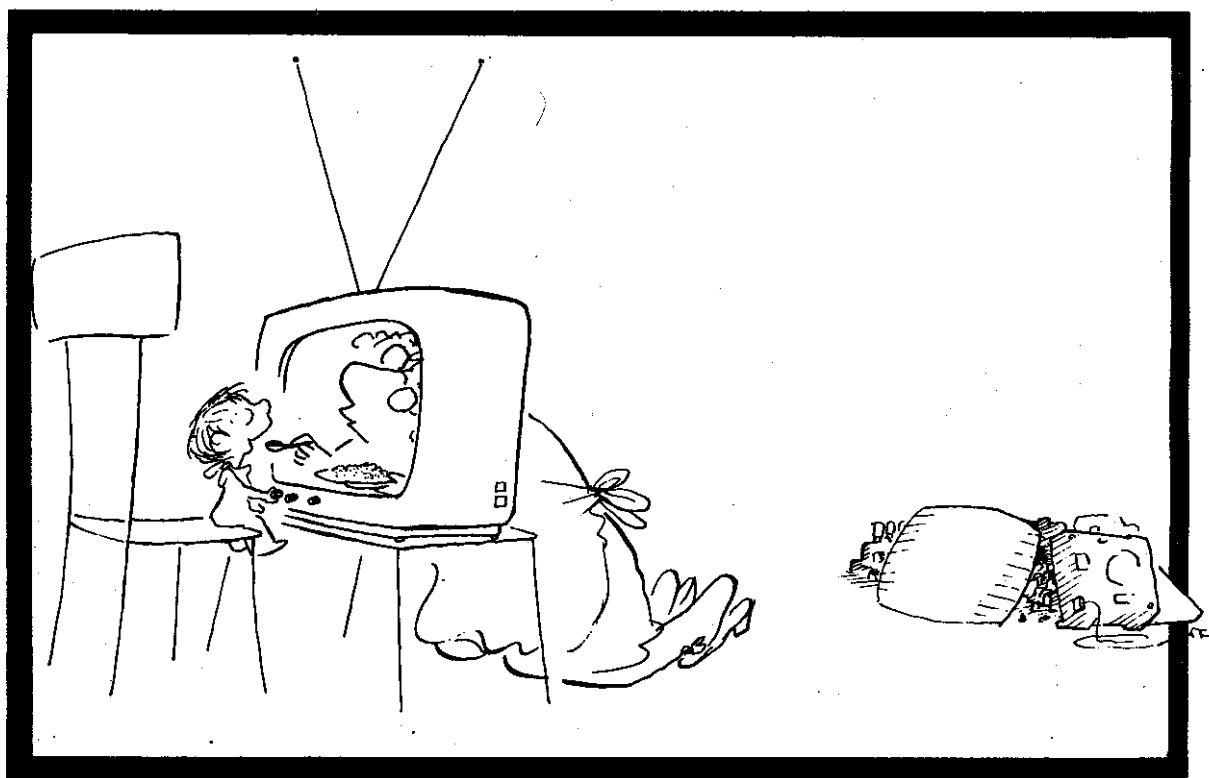
Γκρεμίζονται τα τείχη, δε χτυπά η καμπάνα τώρα έχεις
φύγει, τώρα έχεις φύγει.

Βασίλης Καζούλης

Κόμικς

Όλες οι χειροσχεφίες είναι
από το περιοδικό ΠΑΡΑΠΕΝΤΕ

Κιοτάρι